

LUCEAFĂRUL

SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ● Redactor-șef EUGEN BARBU ● ANUL X — Nr. 37 (281) Simbătă 16 SEPTEMBRIE 1967 — 8 PAGINI, 1 LEU

Săptămîna

Evoluția poetică

Poezia modernă se dezbate între concretismul pur (ce se confundă adesea cu tehnicismul pur) și între năzuința de refacere organizată a sensurilor cuvîntului, ca echilibru viu între concret și abstract, între spontan și tehnic. Este și firesc să fie așa. Concretismul pur prelungește cit poate suprarealismul lui André Breton, fără să mai descopere nimic nou, după cum tehnicismul absolut exploatează descoperirile lui Mallarmé. Aceste direcții încearcă să se combine între ele, să ajungă la noi sinteze. Poezia, cu alte cuvinte, apare pe o mare suprafață contemporană, ca o chestiune de epurată, se întoarce la alchimie, continuând tradiția medievală a căutării, de data aceasta nu prin știință ci prin starea lirică, a „pietrei filosofale” și a „elixirului vieții”. Faptul cel dintîi pe care voim însă să-l subliniem, prin constatarea de mai sus, e acela că amîndouă tendințele de „radicalizare” a evoluției poetice prelungec numai niște poziții fundamentale deja cunoscute.

Era natural ca noutatea istorică a poeziei să fie căutată în epoca noastră, prin refacerea organizată a sensurilor cuvîntului, în înțelesul deja realizat de cîțiva mari poeți moderni care, în dezvoltarea lor, au reacționat la mallarmeanism sau suprarealism, cum sînt un Lorca sau un Montale, un Eliot sau un Arghezi ori chiar Ion Barbu. Poezia română contemporană se află, în privința acestei ultime direcții de desfășurare a liricii moderne, pe o cale îmbucurătoare. Alianța vitală între concret și abstract, între spontan și tehnic în vederea cuceririi de poziții istorice noi în expresia poetică, funcționează din plin în lirica noastră contemporană. Putem spune că ne aflăm pe un meridian de modernitate a versului dintre cele mai fertile, fie că, în echilibrul acesta mișcător de refacere a sensurilor cuvîntului, unii poeți pun accentul pe elemente abstracte, mergînd pînă la viziuni metafizice, alții pe marile motive de continuitate ale poeziei noastre, aplecîndu-se spre societate, natură, trecutul însondabil sau luminos ori spre prezentul patriei, alții pe stările abisale, mai întunecate, alții către deliciale sau frămîntările interioare, toți tinzînd însă liric către o depășire a marilor impasuri spirituale ale așa-zisului „modernism”, care nu mai este ce-a fost.

Desigur, frămîntarea aceasta creatoare nouă nu este ușoară. Ea trebuie să rezolve în primul rînd antinomia, care totuși există, între cultură și poezie, între orizontul științific care ne înconjoară — fără de care nu se mai poate crea — și funcția mitico-încantatorie a versului. Ea se străduiește să salveze cu orice preț caracterul de originalitate, inovație și personalitate al poeziei, și prin aceasta să prezerveze natura inefabilă a expresiei poetice, bizîndu-se pe rolul sugestiv, „de ambiguitate” al cuvîntelor, imaginilor și structurilor poetice la un loc, concentrîndu-l totuși în imperativul comunicativității. Alia este situația poetului contemporan față de poezia clasică.

Există, fără îndoială, un aspect al poeziei noastre contemporane specific unei părți din promoțiile celor mai tineri, care, în mod natural, trebuie să refacă, în drumul lor spre o expresie modernă și personală, calea străbătută de evoluția poetică a secolului nostru, parcurgînd etape depășite, spre țelurile noi. În pluralitatea tendințelor și stilurilor poetice își au locul lor și aceste plămînuiri tranzitorii. Revista „Lucafaurul”, în spațiul pe care-l dedică întregului fenomen poetic actual, s-a arătat deschisă cu precădere fecundei frămîntări poetice a generațiilor tinere. Din todeauna revistele au consemnat experimentele, supuse fatal exagerărilor și unui anumit exhibiționism, care este boala lor naturală. Esențialul ni se pare că rezidă într-o altă constatare: aceea a riscurilor pe care unele tinere talente le asumă, de a se cantona la un stadiu prea mult stors, de evoluție a poeziei moderne, îngreunînd și întîrziînd dezvoltarea acelor germeni proprii versurilor lor, ce arată că pot ține și pași mai departe cu succes în cîmpul poeziei contemporane.

DRAGOȘ VRÂNCEANU

Cronica literară de M. N. RUSU

Astăseară Teatrul Național I. B. Caragiale inaugurează noua stagiune cu capodopera lui Barbu Ștefănescu Delavrancea „Apus de Soare”. În rolul Voievodului Ștefan: artistul poporului George Calboreanu.

VIRGIL TEODORESCU

Bătălia din șes

Mulțime de oștri vegheate au tăbărit la margini de cetate și sub cetate călăuzul chior și calul lui în formă de mosor. Săgețile, sau cum le-o fi zicînd, zburau în stoluri și picau pe rînd, iar călăuzul chior și fără leafă simțea că-i crește ochiul fix din ceafă în care, ca-n oglinda poleită, zărea răsfrînt același bot de viță cu balele zorzoane împrejur, se apropiu vehiculul sperjur

cu roțile de răgăli și creastă, vehiculul elaborat de castă să ducă moaște sfinte, meritorii, și să le verse-n teascul din podgorii, amestecînd în vin acea aromă care-i aruncă pe dușmani în comă și-acoperă cîmpia cu poelii de piele argășită și sînge rîncezit. Pe lîncea cîmpie duhnea ca-n abator a vitejii și călărețul chior cu sturion pe coifu-nalt ca umbra unui con, în nara lui, fîntînă ne-ncepută, simți mireasma iute, de cucută, a steagului cu ciucuri de beteală. Smuci atunci cu sînta de zăbală și prinse-n dreapta lancia, iar mușchiul, ca un pește, zvicni și el pe brat de două dește. Izi. Și muntele, crăpat în două, se rotunji în mii de ouă.

Alibi în zinc

Cosmopolit ca arborii pitici, mai lustruit ca jîțul bunicii decedate, vind lemnul liniștilor carate pe două, trei vertebre de arici.

Și răsturnînd, mai rău decît s-ar crede, reverberarea spectrului solar, dau liber curs principului barbar deplin stăpin peste coceala verde.

Răstălmăcirea vechiului tipar m-ajunge cînd, pe teasta mea tirzie, aterizează blonda colilie și ciocotul incandescent de var.

Distinguo

Înfățișări istorice ale poeziei

(IV)

Modernii fac dimpotrivă observații de-a dreptul opuse. „La critique est aîsée” constată unul din ei. Și în adevăr, istoricește și statistic, critica este o disciplină modernă. Emmdie Egger, vînzînd-o ca etenist, luînd-o cu alte cuvinte ca retorică, a arătat, împotriva titlului lucrării sale („...istoria criticii la Greci”) că de fapt la antici critica literară nu exista. Nici conaționalul nostru M. Pippide, care face, în urma descoperirilor mai noi, suma chestiunii („...ideile literare în antichitate”), privind mai mult atingerile criticii cu estetica teoretică, nu ne încredințează despre altceva. Retorica și estetica, avînd laturi comune cu critica literară, sînt totuși deosebite de ea și mai cu seamă de acea critică de analiză, pe care o avem în vedere exclusiv, cînd afirmăm că este o urmare a născocirii tiparului. În perioada nouă, criticii se înmulțesc pînă la răsturnarea proporției, care îl uimea pe Montaigne. Iar dacă asupra criticii literare s-ar mai putea isca îndoiele din atingerile ei cu retorica și estetica, asupra criticii poeziei, care e recentisimă, se poate conveni unanim că e un produs post-impresist. Numai în epoca noastră se văd critici dedicați exclusiv cercetării poeziei, după cum se ia curiozitatea de asemeni de apariția ici și colo a catedrelor de poezie (la Oxford cu M. Arnold, Bradley etc... ca profesori și la Paris cu Valéry).

Dar mai fiecare poet, de la romanticii încoace, își alcătulește o teorie poetică proprie, fie în versuri, fie în proză gesticulantă de manifest; și lucrurile ajung la începutul secolului nostru să devină chiar îngrijorătoare. Excesele spiritului critic, sterilizînd un bun număr de poeți remarcabili, sfîrșesc prin a sofistică însuși conceptul de poezie. Astfel că la numărul criticilor propriu zișt se adaugă numărul poezilor complicați cu conștiința meșteșugului sau mesajului propriu. Mai mult încă; azi, mai fiecare cititor de poezie e în felul său un critic suficient: cititorul primește sau respinge în liniște deplină orice carte de versuri, tiparul întemeindu-i prerogativa gustului personal. Nu e de loc sigur dacă fiecare critic se crede ca Sainte-Beuve un simplu bun cititor; e însă fără îndoială că fiecare cititor se prezumează un bun critic. Să menționăm de asemeni împrejurarea gravă, cînd însuși Statul sau Biserica, forme superioare de organizație a cititorilor-critici, intervin dogmatic în controversa poeziei? De unde, prin urmare, imprimarea gîndului a generat, prin specializare, discipline închise, poeziei și criticii poeziei le-a înlesnit, e adevărat, procesul de autonomizare și purificare, dar în același timp le-a și desohis unei neșteptate năvăliri, reezpunîndu-le, ca în perioada manuscrisă, promiscuității. Oricum ar fi, singurul fapt pe care îl reținem din toate acestea e conștiința poeziei de natură proprie ca urmare depărtată și nebănuită a intervenției tiparului.

Altfel, vîrstele milenare ale poeziei, pre-alfabetică, manuscrisă și imprimată, prin seria de valori sub care se propun, clarifică raportul care a existat întotdeauna între viață și poezie. Modul de existență răspunde în modul artistic printr-un raport de necesitate sublimat pînă la nerecunoaștere Genetic, simplitatea pre-alfabetică, proverbialismul manuscris și scrupulul tardiv al purității post-impresistive nu sînt valori arbitrare, ci sublimări ale constringerii practice. La contemporani însă, modul de existență însuși, fără meditația procesului de sublimare, în cadrul văzut al noii orientări vitaliste, devine deodată mod poetic. Un individualism dezintegrant operează, spre deosebire de individualismul marilor romantici, atît în plan obiectiv, ruînînd pînă în temelii orice configurație coevală, cit și subiectiv, disociînd celular însăși personalitatea omeanească. În ambianța de criză a ideii de valoare-sumă, în care idealurile lirice sînt computabile după numărul poezilor, consecința îndepărtată a născocirii tiparului a luat forma preocupării ultime despre esența poeziei. Astfel că, dincolo de orientarea vitalistă a spiritului contemporan și de dezintegrare consecutivă în ordinea valorilor, mișcări care au făcut să se poată observa din nou cadența întrebărilor-limită, re-problematicizarea cunoașterii a suscitât, în literatură, polemica asupra „poeziei pure”.

VLADIMIR STREINU

ION MARIN IOVESCU: „Lacrimi pe piine“

tului după scrieri. Eleonora trăia în lacrimile ei, cum trăiește peștele în apă. Jandarmului, figură grosieră (după tipic), îi cade cu tron nevastă. O va santaja, iar Leonora va sfîrși prin a înșela pe Oprea militarul, în ciuda scrisorilor jeluitoare trimise reciproc, în ciuda vorbelor „scornite“ și trimise cumnatului plecat să apere țara. Chestia este că, într-o noapte, Oprea vine de pe front, își pîndește, dintre porumbi, trei zile, nevasta aflată într-o garsonieră a jandarmului, în sfîrșit îi lasă să pășuiască sub un nuc bătrîn, apoi găsește baioneta în jandarm și probabil înnebunite lingă cadavru, căci începe a fluiera abilit. Povestea este banală ca o melodramă. Nu însă în această rezidă interesul, puțin sau mult, pentru ea. Autorul a vrut să fie, nu poate fi tăgădat, dramatic, violent, justitiar. Pasiunea pentru finalizare, soacante, opuse spațiilor avansate, fiind, se vede o preconcepție a scriitorului care vrea să agudeze, să amine de fapt surpriza, pînă atunci consumindu-se în expresii și proverbe cu care punctează aproape fiecare frază. Aici însă, în Lacrimi pe piine, socoteala a ieșit pe dos. Povestea pînă la final, din cauza scrisorilor dintre parteneri, compuse cu voluptate, în stilul epistolelor de mahala, stîrnește comical, înaintea tragicului scontat. Scriitorul par o corespondență între eroi ai lui Caragiale sau Tudor Mușatescu. În nici un caz, după felul cum autorul mimează numitul stil epistolar, ele nu pot fi luate în serios, chiar acceptînd datele cronologice ale războiului. De pildă, „Dragă Opreo, viteazul meu sot. Foarte verde trei mîșline, tu te duci în țări străine, ia-mă carte, și pe mine! La bărbatul meu cel scump, care-l am pe-acest pămînt, unde poartă el greața și la orice semn e gata. Rupt de mărșuri și de muncă, nu știu seara undă se culcă. Lă-o fi ros poezie bocancu, lă-o fi degerat piciorul, minca-l-as cu obrăzgi. Foarte verde fol ce prazul, la bărbatul meu viteazul... Bună ziua Opreo! Află despre noi că sistem sănătos, ceea ce-ti dorim și tie multă sănătate din partea noastră și-a lui Dumnezeeu“ etc. Sau, într-o răspunsul lui Oprea la scrisoarea delatoare a cumnată: „Pase, dragă Militerie, scumpi vîștari și Leonoro, drace-lace, cum te cheamă, rușinea satului... Vine poezia, ciocănește, țesi afară și primește, rupe picul și cieste, de la cel ce vâ jubeste. Căci mi-e dor de nu mai poci. De copilii mei de tot. Ce-o face mureșura, lă-o fi element fierăriește cu altă, îi mîmbce ficății...“ Sau, într-o scrisorile cu intercalind o compoziție în stil popular, situația dramatică a unui episod este dată peste cap, cu sau fără intenție: „Dar nenorocirea lor nu se oprea aici. Trebuia aceasta să mai cheme și alte nenorociri. Îngropînd oasele ce le mai găsiră în-

sirate a doua zi din Petrace pe cîmp, durerea celor doi părinți nu nesus de mare. Parcă se zăpăciseră amîndoi. Și lacrimile le sunau pe față și și noaptea, mai tare ca tîlchele pe acoperșuri“ (subl. n.). Paragraful e luat din *Groznicul Ivan Merceanu* și părinții Oprei, povestire căreia, dacă îi separăm de acțiune tropismale și vorbele de duh rămînem cu următoarea schemă: data foarte frumoasă a unui om foarte sărac, dator vindut unuia foarte bogat, e iubită de un foarte frumos căpitan de dorobanți. Bogatul cheamă căpitanul să someze săracul. Acesta se apără de-arcan ca un erou de basm cu puteri înzecite. Fata, care în acest timp lipsea de acasă, revine și intră semeștă în scenă. Surpriza pentru căpitan: „— Prăpădită asta de jos e tat-tău, fetiță? Vîrșit e și scribă“ și-o poci cu biciul peste față desfigurînd-o. Lipsite de o eventuală intenție parodică la care s-ar fi putut preda anecdota sau de o îngroșare a evenimentului substat ironic, povestirea se arată ca o reminiscență semănătorită.

sint preponderent construite pe dialog, scriitorul dovedindu-se un foarte fin cunoscător al psihologiei (sărutul adolescent, al ritualurilor sale erotice. Echivocul replicilor aminteste de vorbele în doi peri ale eroulor lui Creangă). Ce se poate conchide pînă aici? Scriitorul nostru este funciar un mucallit, care oricît s-ar ascunde în spatele unor subiecte sobre, conflictuale, dar narate într-un stil popular, hazul îi dă ghes acolo unde nu trebuie. Din acest motiv a și fost considerat un „Creangă al Munteniei“. Numit genero de Lovinescu, probabil sedus de acel haz de nezac din românele sale anterioare, criticul acționează din vedere modalitățile stereotipe ale prozatorului, nescăpate însă atenției lui Călinescu. Pletoara limbajului paremiologic nu poate fi confundată cu spiritul adine al unei vizii populare, parodică la care s-ar fi putut preda anecdota sau de o îngroșare a evenimentului substat ironic, povestirea se arată ca o reminiscență semănătorită.

Literatura lui Ion Marin Iovescu are multe din darurile prozei populare orale, dar și limitele bine cunoscute ale acesteia. Printre „multele“ se numără la loc de cinste savoare, limbă, simțurile pămîntice, apoi ochirea scurtă a caracterelor, tragera lor într-un tipar, coborîrea spre legendă, legendarizare și fabulos, interesul pentru întâmplările neobișnuite etc. Printre limite s-ar număra organizarea primitivă a narativului, în general o organizare lineară înclinîndu-se mai întotdeauna spre morală, spre pedagogic, schema incrementativă a personajelor și a conflictului, binele contra răului, săracul contra bogatului, fata urîșă și băiatul frumos s.a.m.d., metaforele care sînt și ele în cele din urmă schematic, compuse adică prin scheme simple, repetabile în structură etc. Să exemplificăm: în prima povestire a cărții, *Lacrimi pe piine*, titlu ce trimite imediat la suferința atrocă, Oprea Elrică, țărăn orășenizat la mahala, pleacă pe front lăsînd acasă o nevastă frumoasă cu un copil în „leagăn, cu altul în brate și cu altul în mame“. Între ei are loc un schimb de scrisori. Nevasta murle fuge de foamele la țară, la soră-să, ce se arată o scoapie, și o dă afară din casă pentru că e lenesă nu găsește și mai mult se bolzește. Ea pleacă la jandarmul satului să „reclame cazul“, „lacrimile i se tîneau țîrși de nas și de obraz ca rușele mor-

Cronica literară de M. N. RUSU

În *Averea i-a-ncurcat* de tot socotelele lui Ștan este ilustrat, cu evidente calități narative, proverbial: mai bine fată săracă și frumoasă, decît fată bogată și urîșă. Altfel, păstori ca Ștan, din povestea lui Iovescu, care, după ce trece printr-o serie de isprăvi cu Ioana, iubita lui dintîi, se căsătorește la sfîrșit insistînd al părintelui, cu Illeana, fată bogată, dar ucisă și bolindă. Pedepșa destinului trebuie să se împlinească. Doar întreaga povestire e un proverb dilatat, iar din atari povestiri reale s-au tras proverbele. Ștan își ratează viața. Colac peste pupuză este acuzat de omorîrea nevastă-si care, de fapt, căzușe noaptea într-o copcă de gheață. După neamurata judecări, eroul ajunge sărac lipit, betiv, trăind din expediente și înțelept: „Nu mi tin mîner, mai bine tîn o vacă cu lapte“. Admirabilă este însă în povestire scena cu ciocnitul ouălor de Paști, ca și grația amurului dintre eroi, pînă la punctul cînd îi face „rușinea“. Ambele scene

sau a întâmplărilor, operația întîmpină rezistentă. Limba lui Creangă nu e un auxiliar, e concrecută cu faptele narate, aproape că faptele sînt asociate unei limbii fabuloase, demergice, supra-populare. Este adevărată și reciprocă. Faptele, fabulata nu nascut o modalitate de expresie organică lor, nu transmisibilă, nu preluînd din gîndirea populară exact ceea ce e general valabil, ci, mai degrabă, personalizînd-o. Dacă stergi expresiile, multitudinea de ageni lingvistici din stilul lui Creangă, nu rîși a rămîne doar: cu schemele conflictuale ori tipologice, inventivitate și obsesivitate lui epice marg pînă în cele mai adînci direcții ale mitologiei populare, chiar și atunci cînd schema generală ar fi lupta dintre bine și rău. Niciodată interpretarea textelor sale nu se lasă în seama unei singure ipoteze, în voia unui sigur sens. Arboranța limbajului, înțelegerea decîi complexă a logicii populare, căruia i-a adăugat rețetele invizi-

bile dar dense, face, cum spuneam, imposibilă simplificarea fie și anecdotică a povestirilor sale. La Ion Marin Iovescu situația e alta. Despretratare de schema tipică a comparațiilor cu tendință („Zaharia Nederu se ridică mai semet ca tufanul în doi furtuni“, „Iar acolo, dedesubt, i se ridicau sîni aprinși pe sub cămășă, cum se înalță căpîțele de fin în soare“, „Iată, decît să mîncînt unt și să mă uit în pămînt, mai bine să ling sare și să mă uit în soare“, „Ionestă răgușice ca cloara, sîrîgînd-o, și făcușe călăbuci la gură, cum face fapele la maluri“ etc. etc.) despresurate decîi de acestea, povestirile sale s-ar putea ține și ca naratăi nedialectale. Pentru că, odată retrasă această limbă de la personaje și de pe cheutoriile epice ale autorului, nu rămînem decît cu întâmplări, și mai puțin cu scontatul haz de nezac. De aceea s-ar cuveni ca autorul să fie folcloric, dialectal nu numai în formă, ci și în conținut, în faptele materiale ale povestirilor, așa cum un Creangă este spectacolul și în limbaj ori în modalitate, dar și în natura intimă a datelor fabulatorii. E drept însă că Ion Marin Iovescu nu este totuși un scriitor dialectal. Argumentația noastră ar fi fost mult prea simplă în acest caz, iar scrierul lui mult prea mimetic și formal. El este un scriitor cult care preia din mediul său originar tehnica și simplitatea povestitorului popular, adaptînd-o unor biografii trăite, întîmplare sau inventate. El preia însă cum ceea ce este simplu în tehnica narativă, în special mecanica noavei comparatîi și proverbului, pe care le întretese atît dialogului cît și relatărilor obiective. Procedul așa cum ființează la Iovescu este instructivă stereotip, citează exterior, ornamental, în special pentru primele povestiri ale cărții, în care însăși substanța epică e firavă.

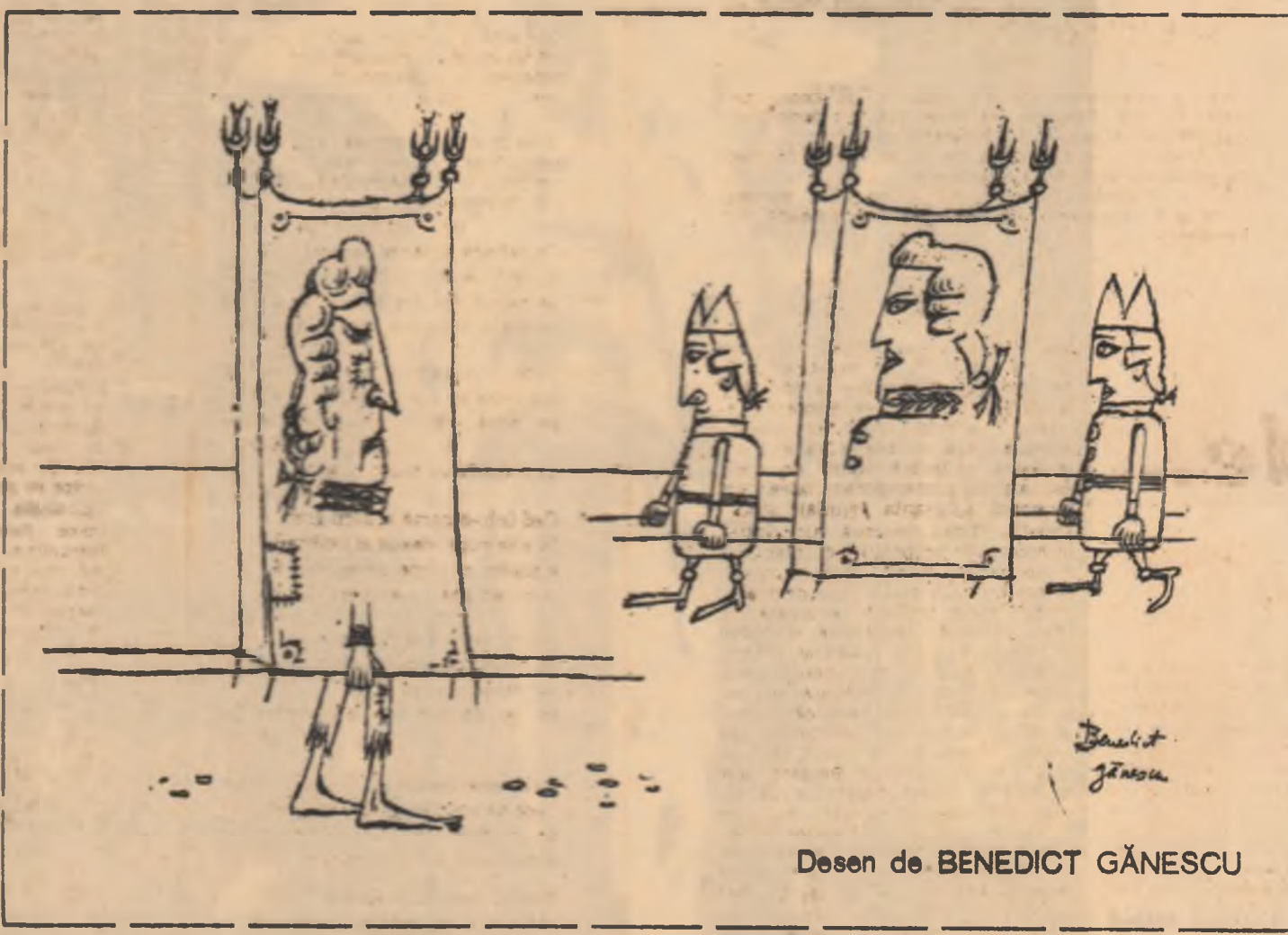
Indiscutabil, cea mai iubită naratiune a cărții este ultima, *Văcarul Băităgu*, nu atîr dimensiunile ei, — care favorizează acumularea datelor biografice trecute și prezente ale eroulor, sau evenimentele interne specifice unei comunități sătești, — cît prin acumularea mai multor factori folclorici ca, de pildă, vederea înșasă a tipologiei, a cadrului și acțiunii, umorul autorului evidențindu-se cu mai multă ușurință printre rînduri. Dar tendința de plasare a eroulor cu aspect homeric într-o legendă primitivă ca și a umanității ce pare supusă forțelor telurice era evidentă încă din *Groznicul Ivan Merceanu* și *Intocirea*, remarcabilă în întregime. În *Văcarul Băităgu*, panoramicii a tînut permanent deschis, iar autorul pînă în bănuș și de o intenție satirică premeditată. Căci Ștanu Băităgu, obsedat o viață întreaga de comori, ajunge, printr-o fatalitate, să găsească una. Va deveni, astfel, din văcarul satului, din cel care trăia și dormea sub stele, un îmbogățit peste noapte, tatăl unui Oprea Băităgu, viitor moșier cu carte — ce-si va clădi conac, va exploata fără scrupule și va fi ucis în 1907. Această ascendență vrea să sugereze o biografie riabilă, un mod popular de biamare și corozivitate.

SPORT

Capricii

Cine a văzît duminică pe 23 August meciul dintre echipele Steaua și Steagul roșu unde lipeșau numai frați Marx ca să avem de ce rîde. Iși poște cu greu imaginea rezultatului de miercuri seara de la Viena. Ce se întîmplă cu jucătorii noștri de la o zi la alta? Ce misterioasă boală îi face de nerecunoscut de la o partidă la alta? Deci să aplaudăm pe militarii pentru frumoasa lor victorie peste hotare! Dar cine mă crede pe mine serios cînd despre același team as fi fost dispus să scriu cele mai necrutătoare lucruri? Dumnezeeu să mă înțeleagă abso, că noi, o spunem cu mîna pe inimă nu mai pricepem absolut nimic...
Iată, miercuri pe Republicii ceva și mai uluitoare. Jucători internaționali care nu știu să bată hautil!!! Jucători care se pierd în fața unor adversari buni, ce-i drept, dar cu o carte de vizită mai mult decît modestă. Unde era teribilul Anca de la „U“, omul cu colul? Unde era Iancu, buldozerul constant, cel mai dezordonat jucător pe care l-am văzît vreodată, cu o tehnică, să nu mai vorbim? Unde Gherghely? Pentru că ceea ce vedeam înaintea ochilor era caricatura unui jucător ce ne-a plăcut totdeauna, dar care atunci, miercuri, se ascundea de mîngă... Vă întreb și pe dv. cei ce fluierăți atît de gingas ca la vîntoșarea de seapuri, vă întreb așa, între noi, omeneste, poște chiar să spunem Ramsey, să alcătuiască o formație cît de cît onorabilă cu jucători atît de imprezibili, atît de capricioși? Eu cred că nu și nu numai el nu va reuși niciodată, ci orice antrenor din lume. Am spus-o, o mai spunem: la cluburi nu se munceste cu jucătorii, tehnica celor ce sînt puși să reprezinte fotbalul nostru este cu totul submediocră. Se vîd rezultatele unei neglijențe vechi de ani de zile, rezultate ignoranței perpetuate și lipsa noastră de răbdare devine monumentală. Nimeni și cu nici un preț nu poate repara în trei săptămîni. În două luni, într-o jumătate de an, ceea ce e fost stricat cu perseverență timp îndelungat. O reexaminare a antrenorilor noștri ar duce la rezultate fenomenale, am constată o analiticism fotbalistic de masă, ne-am da seama încă o dată că nu avem meseriași și că prețindem în zadar celor tineri să știe ceea ce nu știu nici cei bătrîni.
Dar să ne întorcem la echipa noastră națională. Mai fînți un cuvînt bun despre adversarii de miercuri. Izraelienii au arătat o mobilitate surprinzătoare și o tehnică destul de bună. Au construit din mișcare, au lovit fără șovăială balonul din orice poziție și ne-au arătat timp de 60 de minute cum ar trebui să jucăm. Bravo lor! Dincoace, la noi, au existat cîteva idei tactice, înșusite în scurt timp și numai parțial: adică joc aeriat, cu schimbări dese de direcție, atac cu fundași, pase lungi în adîncime. A fost puțin. Nu mă pot nici eu declara mulțumit de ceea ce s-a văzît, dar nici să arunc totul pe antrenor nu pot. Despre dificultățile de selecție am mai scris, programările aventuroase l-au silit pe Teacă să alinieze o înaintare în care Iancu, desi autor a două goluri, nu are ce căuta. E un jucător demodat, sfîrșit, după cum nu are ce căuta Kalló despre care s-a făcut atîta caz. E o externă dezordonată, fără putere de pătrundere, care, colac peste pupuză, nu stăpînește balonul. Dar în lipsa altora, iată s-a lîvît acest bun Cuperman despre care aveam îndoieli...
Sî acum despre cele două experiențe ale selecționerului: Anca și Angelescu. Primul este foarte ofensiv, foarte imprudent și nu știe să atace omul, nu are nici viteză cerută pentru ceea ce e pus să facă, credem că mai multă răbdare cu el ar fi binevenită. Cît îl privește pe al doilea trebuie să-mi exprim nedumerirea că a fost înlocuit la pauză. Văd în Angelescu un mare jucător, plin de personalitate, om de vîint, posedînd și o tehnică remarcabilă. Sigur că tracul le-a jucat feste la amîndoi, și că nu trebuie să-l aruncăm peste bord, pentru că de aruncat peste bord este cine sî fie aruncat...
Vreau să spun ceva și despre neseriosul Răducanu, portar excelent dar înșegal, persiflîndu-și rolul, precum și de forma îngrată a lui Mocușu, ca să nu mai vorbesc despre nefericită partidă a lui Gherghely. Miercuri s-a remarcat din nou, a cîta oară, marele Nunweller, căpitanul echipei naționale, omul cel mai sigur pe care-l posedăm la ora de față. N-a fost rîu Barbu, dimpotrivă, cum n-a fost rîu Strimbeanu. Luceșcu cu totul căzut, prăbușit, fără condiție, șters și lipsit de orice perspectivă parcă...
Vreau să închei aici cu un sincer și înfricoșat omagiu pentru Dumitrache. Duminică el a primit cupa oferită celui mai bun jucător al cupajului, miercuri a arătat mai puțin, dar ceea ce arătat este foarte bun, să dea sfîntul protector al fotbalistilor să nu se îngimfe, să muncească mult și de rest ne vom ocupa cu toții. Promite enorm...
În concluzie o partidă ce n-a satisfăcut și ideea de a avea răbdare, de a munci, mai ales la cluburi. Fără asta nimeni nu va reuși nimic. Remarc în continuare antipatia presi față de prezența lui Teacă la națională. Peste cîtiva ani poate o să reamintesc unora îngrățitudinile consecvente.

EUGEN BARBU

Desen de BENEDICT GĂNESCU

MIHAIL CRAMA:

Dincolo de cuvinte
Cu două decenți în urmă, Mihail Crama debuta cu volumul *Decor penitent* într-o colecție dedicată celor mai tinere talente. Chiar după trecerea unui timp atît de lung, cîteva din poemele *Decorului penitent* își păstrează noutatea și pot răspunde oricărui gust orientat către antologia literară noastră contemporană. În cursul vremii, poetul nu s-a grăbit. Am spune, dimpotrivă. A scris cu o reală voluptate interioră nenumărate poeme, o parte din ele alcătuiind placheta recent apărută și atît de fericit intitulată *Dincolo de cuvinte*. *Dincolo de cuvinte* Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Îngenușecat pentru astre l.“ (Oul, variante I-a). A doua variantă e aceeași, dar cu o altă notă de simfonie. Nelinistit de momentul primordial al vieții, de misterul acestuia Mihail Crama scrie: „Cum visam / În altarul matern / — Îngenușecat pentru rups / Î

Din „Cartea albă” de AL. ROSETTI

BARBIANA (II)

Ion Barbu lucra la cafeneaua unde își petrecea o parte din zi și din noapte, cîteodată toată noaptea. Duminica stătea însă acasă, în pat; mesele îi erau servite acolo.

În odaie și pe pat rolau cel 12 ciini — din rasa de Pomerania — de care nu se putea despărți. Moartea vreunui din ei era adinec resimțită de poet. Sub salcia plătosa care îl străjuia casa, era rezervat un loc pentru mormintul ciinilor.

Într-o zi, Barbu m-a chemat dimineața la telefon — ceea ce nu se întâmplase niciodată — și m-a întrebat cum și-ar putea procura un exemplar din Biblia lui Șerban Cantacuzino (1688; în folio impunător, de circa 1000 de pagini, tipărite pe 2 coloane, un monument tipografic și un monument de limbă). I-am răspuns că lucrarea e foarte rară și costă scump, și l-am întrebat de ce are nevoie de această carte, prețioasă pentru bibliofili și filologi.

Mi-a răspuns că vrea să se pregătească de moarte: în această eventualitate, să fie găsit răsfoind cartea, „pour mourir en beauté”!

A doua zi după înmormintare, am aflat că salcia din curtea lui, scurt timp după ceremonia religioasă, de la cimitirul Belu, s-a prăbușit într-o singură clipă, deasupra cimitirului ciinilor, frînt în bucăți de un cilon subit.

Ne întineam, la cafenea, uneori mai des, alte ori mai rar.

După o pauză mai lungă, Ion Barbu mi-a trimis următoarea scrisoare, în stil Matei Caragialesc, plină de întimplări imaginare, spre a-și sciza țecerea, al cărui text îl reproduc aici mai jos:

Adresa (pe plic): Domnului Profesor-academician Alexandru Rosetti.
Pe verso: D. Barbilian.
Textul: „Crăciunul 1953 (a treia zi)

Rosetti, dragostea mea,

E o mai mică vină dacă te asigur că în toate aceste zece luni de culpabil abandon te-am înșelat numai cu femei? O, mare inimă! Știu că mi-ai tertat-o, dar nedemnitătea mea e fără ispașire, fiindcă te-am înșelat, vai, numai cu o femeie (ou peu s'en faut).

MARIAN POPA

A propos de...

- Modernitatea clasicului I. L. Caragiale
- Caragiule — universul comic

Un autor imaginar din secolul nostru ajunge, într-o strălucitoare povestire a paradoxalului Jorge Luis Borges, să repete un anumit capitol din Don Quijote fără a consulta originalul cu care, în ciuda coincidenței de text, nu are nici o coincidență de sens. Dacă cineva ar copia astăzi cuvînt cu cuvînt Don Quijote, ar scrie cu totul altă carte decât Cervantes — afirmă pe de altă parte într-un eseu Alain Robbe-Grillet. Dacă cineva ar citi astăzi pe Caragiale fără să cunoască vreun amănunt asupra autorului, va conchide: iată încă un autor absurd, palidă variantă cu imperfecțiuni din zona patronată de genialul dramaturg Ionescu. Iar un bătrîn cititor care n-a auzit niciodată de Ionescu, va exclama: „Oh, ce zile frumoase! Capșa! Iordache! Fialkovski! Timpurile acelea!” Toate afirmațiile sînt posibile, toate sînt complementare și toate sînt necesare. În această luptă eroică și onestă ai cărei participanți sînt opera literară și lectorul, fiecare termen se prezintă ca un complex de virtuozități care se racordează în anumite sisteme de relații preferențiale. Acest lucru se împlinșă și cu Elvin care încearcă și reușește să demonstreze modernitatea lui Caragiale, modernizîndu-l. Perspectiva lui este mai ales una fenomenologică: tot ceea ce este necesar, tot ceea ce poate fi actualizat în cadrul demonstrației este utilizat; restul poate fi trecut între paranteze. Premizele necesare demonstrației sînt date pe de o parte de ceea ce se află dincolo de paranteze; iar ca o principiu majoră, literatura modernă și absurdă — cu care autorul este pe deplin familiarizat. Așadar, Camus, Ionescu, Dürrenmatt, Argezi, Adamov, Kafka. Prin urmare: Caragiale. Așadar, joncțiuni sau confruntări între: O scrisoare pierdută și Vizita bătrînei doamne; Mitică și Mitică Popescu; Opera de trei parale și O scrisoare pierdută; Mama Curaj — Diplomatie și D-ale Carnavaului; Căldură mare și Tueur sans gages; Temă cu variațiuni și Noul locatar; Roland Barthes Adamov, Ionescu și Caragiale asupra relațiilor dintre cuvînt, act și gîndire; O scrisoare pierdută și Fizicienii, etc. Enumerarea de asociații care poate continua, poate părea lipsită de sens, deconcertantă și hazlie. Așa mi s-ar fi părut dacă aș fi citit-o undeva, dacă eu însumi n-aș fi citit pe nerăsuflăte această temă seducătoare plină de probleme la care am meditat noi toți.

Elvin pornește, cum am spus, la recitarea lui Caragiale după ce a parcurs literatura absurdului, după ce a participat sau a fost martorul unor absurde întimplări ale umanității ultimelor decenii. Și prin această primă, ceea ce-l va frapa va fi existența la Caragiale în forme potențiale a mai tuturor motivelor literare și metaforelor ideologice ale

literaturii absurdului. Un capitol se va numi Caruselul, altul Impărăția nimelului; altele Comedia sentimentelor și despersonalizarea, Iluzia existenței sau Tirania vorbei; titluri care spun exact ceea ce conțin capitolele: capitole care de multe ori se suprapun și diferă unele de altele ca într-un autentic joc absurd numai prin titlu, dar care conturează tocmai prin repetiția obsedantă a aceluiași idei, un tir concentric de artilerie meit să distrugă un mit, pentru a face loc altuia.

Și concluzia acestei tenace antreprize? Caragiale este un scriitor clasic de o modernitate indiscutabilă. Demonstrația lui Elvin nu-i putem aduce nici un reproș. Mai puțin plictisitor de banalul capitol introductiv, esul are o perfectă unitate interioară. Pornind de la premisele propuse pe care le urmărește pînă la ultimele consecințe, cartea nu are nici o fisură, nici o contradicție logică. Nu există părți slabe sau proaste și există numai semne de întrebare care pot cuprinde o idee sau întreaga carte.

Dar un semn de întrebare nu este un reproș, ci un semn de deferență. Prefer oricînd un text incitant și garanție monotone, afirmativă și neutralizabilă. Și, incitat, aș încheia rîndurile la această carte tulburătoare într-o opinie exact opusă celei promovate de Argezi sau Elvin: „Lumea lui Caragiale e minunată: e o lume absolut paradisiacă, fără griji și fără, cum se spune azi, în limbaj mistic fără cine știe ce probleme matematice interne. Oamenii rîd, pe-trec și se bucură. Preocupările lor sînt insignifiante. Doi prieteni se ceartă pentru „o lacună” a codului penal. Necazurile cele mai catastrofale erau să fii supărat pe Bubico în tren sau să primești o pereche de palme ca Edgar Bostandachi. Evident, erau necazuri fără semnificație mondială sau metafizică... Nimic fioros, nimic feroce, nimic de caracter balzacian... Lume patriarhală, lume idilică, fără griji și fără preocupări...” L-ați recunoscut desigur pe Mihai Ralea. Care și el avea dreptate.

Știm prea bine cu toții că o operă literară este ceea ce este și este ceea ce vrem să facem din ea. Opera lui Caragiale privită din perspectivă a lui Elvin aparține celei de a două moduri de recepție; studiul lui Ștefan Cazimir se revendică de la prima. Ambele interpretări care-și arogă același obiect nu se anulează însă una pe cealaltă chiar dacă ele se opun. Situație într-un raport de complementaritate, una este replica celeilalte și, cum ar zice Caragiale, viceversa. Ștefan Cazimir efectuează o cercetare academică solidă, de o eleganță sobră asupra universului comic caragia-

lesc. Perfect familiarizat cu opera lui Caragiale, el se arată a fi la fel de bun, cunoscător a tot ceea ce fără să depășească momentul elaborării acestei opere ar putea explica. Așa se face că autorul nu se arată niciodată ispitit de acele asociații cu contemporaneitatea care formează substanța celuialt studiu amintit. Totul concurează aici într-o încercare de reconstituire interioară a operei și epocii, fără raportări externe. Caragiale nu devine o sondă experimentală aruncată în spații infinite; reprezintă el însuși un spațiu autonom, localizat și temporalizat, apt de a fi descris prin principii și idei anterioare sau simultane. Astfel se face că pilonii teoretici, vor fi cei tradiționali, pe deplin cunoscuți și verificați în timp, de la Platon la Bergson care nu este niciodată depășit, după Elvin, din cealaltă parte, nu-l va atinge niciodată. Un capitol de Repere teoretice fixează sistemul de termeni în funcție de care se va executa analiza. Un alt capitol este consacrat dezbaterilor criticii în jurul operei caragiialești și aici sînt enumerate metodice și cronologic toate luările de poziție care ar conștitiu istoria înțelegerii și neînțelegerii lui Caragiale de la Maioreșcu la Silviu Iosifescu. Același spirit metodice guvernează și un alt capitol, Tradiții și influențe, poate cel mai bun al volumului, alături de acela al Considerațiilor tehnice, în care am convingerea că sînt equizate cam toate posibilele filiații, apropieri și coincidențe interne și externe ale operei lui Caragiale. Cele mai multe informații, descoperite sau reactualizate de autor sînt de-a dreptul surprinzătoare. De la Anton Pann la Jacob Negruzzi, și de la Scribe la Monnier (mai puțin americanii, Twain bunăoară) totul este amintit, inventariat, cu excelențe probe doveditoare.

Cînd trece la analiza umorului caragiialec, autorul recurge la unele sugestii din acele teorii ironizate de el însuși cînd amintea de panorama desertăcîinilor teoretice. Ideea dominantă este aceea că I.L. Caragiale este un autor circumstanțializat, aflat la intersecția dintre clasicism ca gen proxim și realism ca diferență specifică (p. 205). „Indiferent față de prostia etern-umană (ce ar alcătui după unii însăși substanța comicului său), Caragiale se declară preocupat de o prostie cu strictă localizare în timp și spațiu și manifestată scurt în sfera politică” (p.25). Pornind deci de la adevărul binecunoscut, autorul va trece la descrierea tipologică executată cu multă pătrundere și finețe. Nu credem însă că parcellarea tipologică după specia literară (comedia, schițe, nuvele) este cea mai fericită. Inventarul tipologic nu se poate supune acestei clasificări; Universul caragiialec se prezintă ca o omogenitate indiscutabilă după cum autorul adeseori recunoaște, și nu înțelege de ce Jupin Dumitrache ar intra într-un alt sistem de organizare decît Athenaisa Perjoiu. Probabil că s-a recurs la acest mijloc cam expeditiv din comodități didactice. Dincolo de acest vicu de construcție, recunoaștem oricum în această carte cel mai important studiu aplicat asupra clasicului.

Citind aceste volume care trebuie neapărat parcurse împreună, ne-am întrebat: pe cînd o altă carte despre Caragiale neopositivist și creator de structuri logice formale?

Cu Brunea - Fox

Cum calificați o recurență a suprarealismului, palpabilă prin tentativele unor tineri? — Intocarea la surrealism?... Hm... Victor Hugo parcă, a spus despre Baudelaire că aduce un frison nou. Mai poți avea iluzia că vei aduce un astfel de frison prin reventarea epigonică la suprarealism? — Credeam că pentru un fost... „surrealist”. — Noi zicem la tinerete: asta e universul și cîteodată făceam o spărțură în el să aflăm ce se vede și dincolo.

NICOLAE IOANA

Socrate

Socrate, la miezul nopții îți va da un fel de băutură amestecată moartea în preajmă îți va dansa vasul în singe să-ți strecoare.

O, ce frumoasă oglindă ce iuți turmuri prin ea vei vedea vei privi un om semîndu-ți vei duce cupa la gură și vei bea.

G. A.

Ce oglindă și țărni perechi și care țărîm îți arată cu nor — de paznic mă rog să-ți sece un ochi pe-acea ce-l ține mereu gînditor.

Cade întunericul peste depărtări din bolta de sus cu un vas pe două năluci pe două umbre călări ne continuăm drumul rămas.

Cad într-o parte arborii grei în alta cupa steaua și umbra alergăm pe lume, pe muchia ei și-n vad apa ne-acoperă urma.

Acum va începe o cîmpie nu întoarce capul nu privi îndărăt sar cetățile să se sfîșie să se dărîme să se acopere cu nămăt.

Deasupra destinului întind turme, cade de sus văzduhul despicat de clopote de gurl și de umbre sub chipul tău întunecat.

Pică turlele din înălțimi asfințește vîntul cel rău, fața-n moarte, de-acum pasul cu moartea vecin șoapta spre un alt țărîm o să-ți poarte.

De ce nu ai nouă trupuri Socrate și părul de ce-ți albești în pămînt de ce bărbile tale despicate cad pe podeaua templului arzînd!

Nu ne dădeam cu totul seama ce valoare avea ceea ce realizăm. Ne stringeam într-un loc, ca lăptăria lui Gh. Dinu, de unde porneau idei. Acum, dacă cineva înțelegă să fie port-parola unor revolte străine încalcă esența revoltei.

— Dacă nu e vorba de o revoltă, ci de o adorație?

— Nu se poate înțelege tot ce se scrie azi... Uite, după mine, Nichita Stănescu este un excelent poet. Multe pagini, semnate însă de nume pe care nu le rețin acum, îmi scapă.

— Probabil că este la mijloc, în unele cazuri, și cite o privire aruncată impropriu asupra paginilor din Unu sau din Integral...

— Eu am spus, odată, că scriusul poezilor la care te gîndești înseamnă un pistol încărcat cu zgomot pur. Eugen Lovinescu a citat compunerea întorcînd-o împotriva suprarealiștilor. Dar nu în sensul întîrînării numisem eu astfel o mișcare, ci pentru ceva sacral bînuîm în sinceritatea înnoitoare.

Cine descoperă noi tentații merită să fie glorificat. Teribilii de acum...

— Terbilii de acum? — ... Un romancier, m-a întrebat acum cîva timp. „De ce porți pantaloni cumpărați abia ieri-naltăeri pețiciți?” — l-am întrebat. Mi-a răspuns că eu sînt demodat. Da... eu am o pereche de pantaloni pe care și după zece ani...

— Dar reporterii? — I-aș sfătui pe reporterii tineri — „anchetele” lor nu-mi plac — să stea de vorbă nu numai cu directorii instituțiilor, dar și cu oamenii care le ies înainte. Iar în ceea ce scriu, să fim seama că în afară de înțelesul direct, simbolul, ori și mai mult, este o latură necesară.

Un adevărat reporter a pierit cu caporul care s-a cufundat cînd călătorea pentru reportaj. Am colindat și eu lumea. Am cunoscut fotografi care au mers în junglă pentru a prinde gesturile animalelor, nu la circ. Despre adevărul circ am scris și eu, urmîndu-i oamenii, de la clovni la acrobați; o tumbă fantastică, în care el să-și frîngă chiar sîra spinării, fără s-o știi, să te faci nu să-l compătîmești, ci să rizi — asta am văzut că e treaba umorismului, a comicului...

— Aveți dese prilejuri să rememorați experiența împărtășită cu generațiile, cu lumea... — „Peste plop era o barză și deasupra altă barză, iar din (avionul) se lovește de barza superioară... Uneori, mai mult decît am zis și-am auzit, am singura dorință să pot privi o siluetă de plop, luna, soarele.

terpreta versurile din Zoosophia. După o serie de observații despre „dadăismul folcloric” care nu ar fi nou în evoluția poeziei, N. Manolescu neagă cu totul, ca neizbutite, tocmai „miturile noi” pe care, la rîndul nostru, le socotim un aport autentic al acestor versuri ale lui Ion Gheorghie.

Fîrește, noi continuăm să socotim justă opinia noastră. Numai în acest sens se poate susține că Ion Gheorghie a altot realmente pe tulpina suprarealistă o altitudine finalistă și militantă, pe care supra-

realismul n-a avut-o nici odată. Problema esențială aici stă și nu, desigur, în „autohtonizarea suprarealismului”, pe care o mai întîlnim și la alți poeți străini, ca spre exemplu la Vasko Popa. Nu se pare deloc că poemele lui Ion Gheorghie din Zoosophia ar fi numai niște „simple alegorii cu substrat superficial patriotic ori politic” — cum spune N. Manolescu —, ci că ele sînt cu adevărat patriotice și politice. Acest lucru poetul îl atîngă înhîmînd suprarealismul (fie și autohtonizat) la carul poeziei sale.

Cît timp sîntem în divergență completă, eu și N. Manolescu, asupra acestui punct esențial, vorbim două limbi diferite, pe care numai dezbaterile ulterioare a criticii le va apropia ori le va fixa definitiv în termenii actuali.

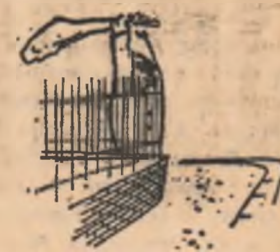
D. V.

critică Vladimir Drimba), OPERE 1 și 2 de I. Slavici (ediție îngrijită de un colectiv) OPERE 3 și 4 de Barbu Delavrancea (ediția Emilia Șt. Milicescu). Sperăm că în vasta tipografie a Casei Științei aceste opere să-și găsească drumul cel mai scurt spre masa de lucru a specialiștilor și a cititorilor.

Această instituție tipografică are sarcina de a tipări, mai exact de a retipări, într-o patra ediție, ESTETICA lui Tudor Vianu, unica lucrare completă de acest gen din cultura românească. Tipografia împarte onoarea cu Editura.

În sfîrșit, sporește biblioteca de teatru! E.P.L. a reunit în volume comediele lui Aurel Baranga sub titlul de „COMEDII, piesele lui Paul Everac intitulate CINCI PIESE DE TEATRU, teatrul lui Horia Lovinescu sub titlul de... TEATRU.

A fost predat tipograful volumul MIȘCAREA PROZEI aparținînd criticului Al. Oprea. El cuprinde, așa

cum indică și titlul, articole și studii despre fenomenul prozei din ultimii ani în ceea ce are el dialectic, evolu-

România liberă (din 8 septembrie a.c.) publică un substanțial colocviu despre Accesibilitatea poeziei moderne. Participă poezii Nina Cassian, Nichita Stănescu și Șt. Aug. Doinaș. Se remarcă imediat coincidența în opinii, deși terminologia și argumentarea fiecăruia diferă intrinsec. Participanții au convenit asupra naturii dificile a „modernismului” din momentul în care cultura poetică

A apărut cartea criticului teatral Andrei Băleanu: Teatrul furiei și al violenței consacrată

unui deceniu de dramaturgie americană și engleză: 1956—1966.

a cititorului se arată sub nivelul necesar, sau oprîră la unul „clasic”, de manual. Lucru însă valabil și pentru natura culturală a unui poet clasicist, sau derivat clasicist. În acest sens poetul Șt. Aug. Doinaș recunoaște: „poesia modernă e benefică” a două orientări: linia fanteziei lucide, combinatorii, Poe-Baudelaire-Mallarmé-Valéry, și linia simbolism-suprarealism. Ambele „au dat o lovitură conceptualismului și retorismului” de caracterizare clasicismului și romanismului”. De acord.

O sugestie pentru redacție: acei articole, colocviu, recenzii intermiante și risipite obscur prin paginile ziarului, mai utilă ar fi o pagină săptămînală dedicată literaturii. De ce nu România liberă și literară?

În revista Cronica din 9 septembrie a.c., Petre Stoica semnează poezia MENIET E o imagine simbol a ciclurilor în genul tablourilor cinematice ale lui Legăr sau R. Delaunay, poetul adăugîndu-i o aripă transparentă Chagall. De menționat și notațiile lirice ale aceluiași poet din Orizont nr. 8.

La Combinatul Poligrafic Casa Științei a intrat în procesul de producție romanul revăzut ȘOSEAUA NORDULUI volumele I și II de Eugen Barbu. Tot aici se așteaptă tragerea tirajului din TRIUNGHIUL de Pop Simion, roman aflat la ediția a II-a.

În colecția SCRITORII ROMÂNI, programul retipărilor în opuri cuast-complete este următorul: OPERE 3 și 4 de Al. Macedonski, (ediția Adrian Marino) OPERE 1 și 2 de O. Ctavian Goga (ediția I. D. Bălan). OPERE 2 de I. H. Rădulescu (ediția

Poetul apreciat Nichita Stănescu îi apar în această dulce toamnă cărțile: autoselecția ALFA, în colecția ALBATROS a Editurii Tineretului și OUL ȘI SFERA la Editura pentru Literatură Volumul din urmă va putea fi întîlnit și în paginile primului. Primul va putea fi recitit în ultimul ș.a.m.d.

ESEURI se va intitula noul volum de critică al lui N. Tertu-

lian, în curs de apariție la E.P.L.

Tipografia Arta Grafică a primit spre îpărire volumele XVII, XVIII și XIX din seria SCRIERI de Tudor Argezi. Într-o ediție separată urmează să vadă lumina tiparului TEATRUL lui Tudor Argezi. De la aceeași tipografie urmează să-și facă intrarea în librărie iniția reditare a prozelor lui Emil Botta și iniția antologie a POEMELOR lui I. M. Rașcu, precum și ediția a doua, adăugită și revizuită, a romanului FRANCISCA de Nicolae Breban

VITRALIU

TEATRUL CU

Se dădeau ultimele spectacole ale celei dintii stagiuni de teatru bucurestene după potolirea primului război mondial. În Ardeal și Banat, bucuriile înfrățirii cu cei din patria-mamă se lăneau lant, izbucneau prin sate și orașe în fel și fel de chipuri. Hotelurile și cafelele Capitalei erau înțesate de „fratzi ghe ghincolo”, de ardeleni. Ziarele publicau vesti din Cluj, din Brașov sau Năsăud, la rind cu stiriile din Craiova sau Birlad. Era un entuziasm general. Ion Manolescu se hotărâse să participe la el, organizând un turneu în noile ținuturi scăpate de sub stăpînirea habsburgică, dar încă nealipite oficial vechiului rogal.

Ne aflăm deci în Iunie 1919. De ce s-a gândit Manolescu tocmai la mine să-l aranjez turneul, nu știu nici azi. Nu mai făcuserm până atunci astfel de treburi și, în adevăr, nu vedeam cum o să mă descurc, mai cu seamă în provincii și localități atât de necunoscute. Dar perspectiva de a vedea orașele Transilvaniei, Banatului și ale Bucovinei, de a lua contact cu lumea ardelenescă la ea acasă, și mai ales dorul de haimanalic, mi-au dat curaj să accept atrăgătoare propunere.

Până la urmă, totul a ieșit bine. Turneul a fost — ca să ne exprimăm în termeni teatrali — triumfal. Manolescu s-a arătat mulțumit și pe mine m-a umplut de bani.

— Sică dragă, nu te speria, nici eu nu cunosc Ardealul, mi-a spus Manolescu, ca să mă convingă. Dar în atmosfera asta de sărbătoare, n-avem de ce să ne îndoim. Începem cu Brașovul, luăm la rind orașele spre Arad, facem Banatul, apoi urcăm la Oradea-Mare, Cluj, Bistrița și trecem în Bucovina. Pentru noi, și pentru tine, marea grijă și întrebare rămîne Ardealul. De Bucovina n-am nici o teamă. M-a invitat personal Ion Nistor cu multă stăruință. Mi-a spus că ni se vor face primiri de zile mari, că va da instrucțiuni prefectilor. Dar și în Ardeal sint convins că vom

fi așteptați cu brațele deschise. Ia și harta asta cu tine. Peste tot dăm cite două spectacole. — „Moartea civilă” în prima zi, și apoi „Gringoire” cu „Recomandația”. Afize ai destule. Să nu pui preturi prea mari. Drum bun și ne vedem peste zece zile la Brașov. Pînă atunci, îmi telegrafiez din fiecare oraș. Scurt: numai localitatea și zilele hotărâte... Cam așa: Arad, 13, 16, Sică. Arit.

Am pornit. La Brașov, bine primit de autorități, de asociata „As-tra”, de ziaristii de la Gazeta Transilvaniei, de toată lumea, am terminat într-o dimineață. Repede la gară, să prind un tren spre inima Ardealului. Trenurile mergeau cum da Dumnezeu, te instalai în gară și așteptai la noroc.

Cu o bere în față, la o masă din restaurantul gării Brașov, stam de vorbă cu harta. Unde să mă o-presc acum? Unde e rotofolul mai mare. Ce scrie aici? — Sighisoara. Și pe linia astălaltă... un rotofol la fel... Făgăraș. Într-o oarecare? Spre Sighisoara sau spre Făgăraș? Cum o vrea Dumnezeu și... C.F.R.-ul. Plec cu primul tren ce s-o ivi. Primul tren a luat-o spre Sighisoara. Foarte bine. Al doilea oras să fie Sighisoara.

Am ajuns seara tirziu, obosit de atita așteptare și de prea mult stat cu cravata la gît și cu hainele pe mine. O zi întreagă. M-am dus direct la hotel.

A doua zi, la opt dimineata, eram la ușa prefectului. — Sinteți de la București? Veniți toama de la București? m-a întrebat ușierul, dîntărindu-mă din ochi, cu un amestec de curiozitate, de respect, peste care a presărat parcă un praful de neîncredere.

— Da, de la București. Vreau să vorbesc cu domnul prefect. Anunță-mă.

Am fost primit imediat. — Domnule prefect, o trupă de teatru din București, în frunte cu Ion Manolescu, cel mai mare artist al nostru... etc. etc... primul turneu românesc în Ardealul des-

Desen de FLORIN PUCA

robite... Moartea civilă... eveniment cultural... etc. etc... Mi-am debitat cupletul.

Prefectul, un tip jovial, de vreo cincizeci de ani, pe nume Roman, m-a lăsat să-mi termin discursul, și privindu-mă cu simpatie, dădea semne de mulțumire. Aveam impresia că stirea îi făcea plăcere. Dar zîmbea într-un chip ciudat.

— Fătul meu, sintem tare bucuroși de vizita ce ni-o faceți. Fiereste că sosirea primului teatru din țară, cu teatralisti de-și noștri e, musai să fie, un eveniment, un mare eveniment, — mi-a spus prefectul. Dar zîmbetul nu-l părăsea. — Tot ce-ți pot făgădui, dragule, e că toată suflarea românească a fi de față.

— Vă mulțumesc, domnule prefect. Dacă spuneți dumneavoastră că toată suflarea românească...

— Da! Va fi de față! Numa că toată suflarea românească, mă rog frumos, nu mi-s detit eu cu secretarul și cu judele. Aliații toți is nemii.

Prefectul, pendulind între sovinișmul oficial și firea lui de om glumet, exagera în oarecare măsură, în mare măsură. Dar ceea ce era adevărat, și ceea ce nu știam eu, cînd mă oprise pe hartă la rotofolul care se numea Sighisoara, era că în acest pitoresc oraș cu aspecte de burg german, se auzea mai mult limba lui Schiller decît graiul nostru românesc.

— Păi atunci... ce facem, domnule, prefect?

— Musai să facem ceva... Și-om face noi să fie bine. Nu va las eu să plecați așa din județ de la mine. Cînd ai fo zisă că veniți?

— La 27 și 28 luna asta, Duminică și luni, — spun eu, cercetînd calendarul de buzunar.

— Duminică, bun. La noi să jucati numai duminică. Ne-om îndestula cu o zi. Uplem noi teatru cu de-aj noștri, c-or mai veni și din jur. Iar pentru luni vă poftesc să vă strămutati la Medias. Dă fuga la gară, stii-te pe lug și te scobori la Medias. Ești tot la mine în județ. Acolo ai de pertractat cu domnul subprefect, doctor Septimiu Pop. Vorbesc eu cu el pe telefon. Zis și făcut. Fuga la hotel, ba-

gajul, o trăsură, și dă-i drumul coșci! la gară, că mergi numai la vale. Am avut noroc să găsesc tren numai-deci.

Încă înainte de prinz eram în biroul subprefectului, de vorbă cu d-l dr. Septimiu Pop. Adică ce vorbă, că nici nu m-a lăsat să deschid gura.

— Știu de ce-ai venit, dragule. Mi-a vorbit domnul prefect pe telefon. Lasă la mine biletele. Re-prezentatia o să se țină la Pomul Verde. N-a fi nici-un bai. Pentru rest, dau eu dispoziție.

— Vă mulțumesc, domnule subprefect. Cite bilete să vă las? Cite locuri are sala?

— Păi... știu eu?! să tot ai două-trei sute. Nici att! Dar de ce întrebi?

— Să știu cite bilete să vă las.

— Ah, bilete! Bilete lasă-mi cite vrei... placă și-mi lasă... să zicem, șase sute.

— Păi dacă sala...

— Pentru aia nu-i bai! Lasă șase sute!

M-am executat. I-am pus pe birou șase sute de bilete.

— Și afize, cite?

— Afize? Da. Poți să lași și citeva afize.

Am plecat din Medias cu inima îndoită. Inflăcărarea cu care a fost primită în celelalte localități vestite că vine un teatru din țară — la Sibiu, la Blaj, la Alba-Iulia, Orăștie, Deva — m-a făcut să uit pe prefectul jovial din Sighisoara și pe subprefectul său. Dar în ziua de 27 iunie am făcut în așa fel încît să fiu și eu la Sighisoara. Prefectul, jovial ca întotdeauna, cum mă vede îmi spune:

— No! Văz-l-ai ce de popoi s-o fo adunată? Ți-o mers cam vintîș ce ți-am povestit data trecut. Am glumit, dragule! Uite că secretarul și cu judele nici n-au loc în sală! Ha-ha-ha!

În adevăr, teatru era plin. S-a jucat frumos, la sfîrșit discursuri inflăcărare, emoții, aplauze, flori multe și banchet.

A doua zi, la Medias. Toate cele șase sute de bilete se topiseră. Am primit în locul lor nu știu cite mii de corbane. Chelțuiei aproape de loc. Chiria sălii, o nimica toată. Cu teancul de hîrtii de cite o mie

HANIMORE

Sus, acolo unde sărbătoream pentru a doua oară în săptămîna aceea victoria flecturii dintre noi asupra celorlalți, ședea cu capul aplecat pe umăr, cu miștile albe ce i se strecurau moale printre cupe și cristaluri sonore, răsucindu-și trupul și răspîndindu-i pe toți, ea, Else.

Eram mulți, de o parte și de alta, iar în celălalt capăt al mesei scaunul era gol, masă trebuia să vină încă unul, cine, nu știam, dar Else îl aștepta.

Vorbea puțin, minca puțin și ochii îi alunecau treclnd pe lângă noi și se opreau la scaunul acela.

În dreapta ei — citeodată ne ruga să-i spunem și Hanimore — stăteam eu și-i priveam obrazul alb țegînd din rochia albă și întîndeam mina, înainte ca degetele lungi și transparente să prindă obiectul de pe masă, iar ea, fără a observa micșorarea distanței, îmi prelungea ușor fiecare început de gest.

Puteam vedea foarte departe în jos, dincolo de stîncile rotunjite pînă ce o ceață grasă alburie, ne umezea privirile pe rînd.

Nu ne servea nimeni, mincările erau toate pe masă iar cînd sîrșeau de mîncat aruncam peste umăr farfurile goale care nu mai foloseau — așa era obiceiul — și zgometul spargerii nu-l auzeam, căci se spargeau acolo de unde sunetul nu se mai putea întoarce.

De două ori în fiecare săptămîină masa aștepta întînsă momentul răspătului, noi nu eram niciodată aceiași, doar Else și Hanimore ne primea zîmbind, cu palmele odihnindu-se pe fața de masă, așezată în scaunul mai înalt decît toate celelalte, încunjurat cu cercuri de metal încrustat.

Unii spuneau că numai ea nu se schimbă și că ne aștepta acolo foarte de mult, poate înainte de fiecare naștere.

...Prinși în parfumul uscat al aerului tare și gustul dulceag al băuturilor, ne îndem-

nam la veselie prin gesturi largi și strîpșite, citeodată cineva inchina către Else, ridicat sus în picioare, mai ales cei care erau foarte departe și abia se puteau auzi. Atunci Else devenea subțire și înaltă, obrazii prindeau culoare și în citeva clipe era lingă cel care inchina. Pînă mă desințeam plutea înapoi, pîrîndea înăc în spațiul dintre aceluși și marginea înaltă a mesei și zîmbea iar. Nu lua în mîna niciodată paharul cu pietre albe strălucitoare presărate pe margini, care rămînea plin cu lichidul acela galbui, uleios.

... Se făcea tot mai tirziu, era mai puțin liniște în aer, cînd am auzit un strigăt și privirile noastre întoarse au surprins-o ridicată, dreaptă, și imobilă pe ea, Else, ținînd cupa presărată pe margini cu pietre albe strălucitoare. Zîmbetul dispăruse, obrazii nu erau albi, degetele nu erau transparente, doar buzele se mișcau de neînțeleș și mie, cred că numai mie, — stăteam att de aproape, că răsufierea ei îmi atîngea firele de păr — mi s-a părut că în acel moment Else nu avea ochi. Departe, în fața ei, venise o siluetă, ceața creștea, era cel pe care-l așteptam, nu-l recunoșteam, nu știam de unde venise, eu băut amîndoi în aceeași clipă, noi am tăcut, era clipa lor și pe urmă, de lingă mine, am auzit cuvintele „Vrea cineva să mă ajute...”

Nu știu cine le rostise, dar mina stîngă transparentă a Elsei arăta undeva înainte Cîneva de lingă noi venit și ridicat și au plecat amîndoi, iar noi am continuat să mîncăm și să bem. Mă uitam într-una, ea nu întorcea capul și din cînd în cînd vorbele acelea se repetau la intervale inegale și rămîneau în jurul mesei din ce în ce mai puțin, celalți nu erau nicîieri, dispăreau unul cite unul și nu se mai arătau.

La fiecare întoarcere necunoscutul avea hainele mai largi, chipul tot mai prelung, miștile îi atîrnau dealungul trupului și cubintele îi le ros-

tea apăsot, scobind cu nesăț aerul dimprejur. Nimeni nu observa sau nu dădea nici o atenție intimplării. Chiar cînd le venea rîndul o făceau în tăcere, fără să se împotrivesc, mecanic.

... Era aproape întuneric cînd pentru prima oară Else a întors capul către mine și am auzit „Vrea cineva să mă ajute...” Nu mai era nimeni și nu zăream decît grămezi întregi de tacîmuri, eu am simțit că așa trebuie să fac, și am pornit de-a lungul mesei, mergeam mereu, pe dinaintea ochilor îmi treceau scaune goale, unele prăbustite și, tirziu, am ajuns în fața lui. M-a prins de mînă și căldura pielii m-a făcut să tresar. Culoarea hainelor era aceeași, chiar și hainele erau ca ale mele, umblietul mai apăsot pe piciorul drept, la fel ca al meu. După ultimul colț de stîncă mi-a spus să aștept și a dispărut. Am stat mult și fiîndcă nu venea m-am lăsat în genunchi și sprijinit în brațe am început să-l caut, dar jos am văzut din nou ceața aceea groasă, alburie care mi-a abuzit privirile. Am strigat — așa crezusem — sunetul glasului nu l-am auzit, și nedumerit am hotărît să mă întorc. Picioarele umblau singure, trupul nu mi-l simțeam, lumina creștea și deodată m-am pomenit în fața mesei care se prelungea pînă în dreptul ochilor lui Else și Hanimore, care ținea ridicată cupa presărată cu pietre albe, iar de o parte și de alta a mesei, plină cu tot felul de bucate, scaunele erau din nou ocupate cu cei veniți să sărbătorească pentru a doua oară victoria în săptămîna cealaltă, și între mine și buzele Elsei, care se mișcau s-a stabilit ca o punte lămpedă, trecînd de deasupra capetelor celorlalți cuvintele „Vrea cineva să mă ajute...” și apoi am sorbit amîndoi în aceeași clipă...

FLORIN GABREA

GEORGE ALIMAN

Bărbatul

Clopote bat noaptea în cumpăna geamului, marfarul își vinde luminile la barieră, Doamne, cite femei au născut lingă șina de tren și cite nu cunosc bărbatul care le va privi cum isi rup fluietul piciorului, cîntînd rugăciunea de seară, același în taberele de odihnă și în lazarele de leproși. Cîntă neodîhnă pentru masa de seară pentru masa de dimineață și pentru celelalte mese la fel importante ca primele două. Femei gătite cu cimbru, cu lapte de cocos, cu vanilie, femei gătite cu corcodușe sau simplu și trist cu seu de balenă. Și cite paturi strivite, de fier, de lemn, paturi de două persoane, de patru persoane, paturi suprapuse cite două, cite trei, cite patru, paturi în case, paturi pe străzi, paturi în păduri, paturi sub poduri pe unde apele se ascund plictisite de această sete de somn și de dragoste. Culturi de străzi.

unde te oprești să-ți aprinzi o țigară. La optsprezece ani desigur cea mai fină și singura ascunsă în buzunar, scoasă cu grijă, jucată în palmă și aprinsă de la buzele unei femei viitoare fără ruj, fără sutiin și fără nopți, candelabre sleite de prea multă algebră și citirea în manuscris a istoriei postalionului de aur tras de cei patru bărbati de lemn, eroi ai unei lumi dispărute. Joc cu cercuri noaptea pe ploaie, liniște căpătată după o usă numerotată frumos, după o apartament cu două camere, cu trei camere, cu baie, cu nise pentru frigider și cu prize pe fiecare perete, cu pereți albi ca ecranul unui cinematograf unde niciodată nu este voie să fumezi cînd se naște un om, cînd moare un om, cînd insală o femeie, cînd un bărbat vrea să devină orice copac, barcă, săgeată, lingură, bătător de covora, vrea să devină orice măcar pentru citeva ore.

Cîtă admirație merită bărbatul acesta devenit cuier, împodobit cu servetele de dantelă, vaze cu flori și fotografii de familie, bărbatul, slăvitul în crucea asinilor, mergătorul pe apă și singurul

cunoscător al mișcării minilor de la frunte la buza, de la buze la piept, aducător de liniște după o ușe numerotată frumos.

Trup

În vînt luminile se descolesc. Cine va avea îndrăzneala să-și încercî mînele în unghii?

Plăsmuire de iad, trup, — patru brațe, patru picioare, doi șini — alungit la marginea mării. Noaptea numiile dansează sub lună, prăbușînd pe nisipul umed castel. Din vechiul turn a rămas o singură lereastră, un ochi deschis spre peștii înfloreșcenți. Cum țî-și strivi ovalul acela de ape în care se ascunde neodîhnă singelui și boabele mărunte de sare și aripa unui peste mort din dragoste pentru o cîntec de visle. Plăsmuire de iad, trup,

— patru brațe, patru picioare, doi șini — alungit la marginea mării, turburînd somnul de oracol al orașului înapoi. Înapoi în valuri cum te-ai alunga să redau liniștea acestor nisipuri bolnave de răscolinarea ta urmă. dacă în muzeul peștilor nu s-ar afla piatra aceea verde purtînd ca o cicatrice obrazul tău de fecioară.

Ideie

M-am ostenit de atîtea cuvinte. Mi-a ostenit limba.

Dumnezeu se pare nu știa să vorbească. El avea crete colorate și desena copaci, foarfeci, stele, lighiane și alte unelte pentru distracție și mergea desculț. Cînd se înțepa într-un spin, desena o limbă de bou, mare și umedă.

Și tare era fericit dumnezeu, pînă i-a trecut prin cap că n-are urmași.

Griză

Profet printre trandafiri! Cine poate să fie și sclav alături de larbă?

prea făcute sint toate și sigure

rostogoliri uitate de-un sfînt întors ca un ceasornic o noapță și o zi...

Desfrunzită liniștea se-astîrne între frați cînd pînul a fost ucis de prea multă admirație.

ION GHEORGHÎA

De la o vreme...

De la o vreme, cutremurat din străfunduri de-un rîs dureros, cu fruntea-mi împovărată de gînduri tăcute, necruțătoare, mă port prin zile pe umerii mei, greoi, neputincios și mă sprijin cu creștetul de cerul răvîrsat pe zare.

Observ atunci cum coboară din creștet la picioare umbra mea de trei ori ca mine mai mare.

Întînsa pe caldarîm sau pe străzi cu flori. Își deschide larg sufletul adîmîcînd vîntul, parfumul pietelor răvășite, vibrația trupurilor zvelte cu mijlocul ea gîtul unei viori,

cîntul, cuvîntul, priviri de mirare-mpietrite, jocul diabolic al zilelor în continuu zbor, visele adrențuite de gloanțele ratării, smerenia și mindria-nsărării și statornicia sete de iubire pătrînd ca niște ape umbrii mele în fire.

Dar cine sint eu, deocamdată n-ăs putea spune: o asidărea umbră, o lance, un cîntec de viață, sau, poate, o iedăra de fericire nebună, ce-a-nclăcit o rază de soare într-o clară dimineață.

ZAHĂR

VICTOR SIVETIDIS

Printr-o lacrimă

Dincolo de pleoapa
care nu cunoaște lacrima
lumea rămâne mărunțită :
nici stele, nici nuanțe.

După pleoapa
înălțată
milioane de aștri.

Microscopul meu : lacrima
O singură clipă
văzută prin lacrimă

Sint nemuritor.

Bocet

La moartea unei fetițe

O clipă — tăcere.
Se aude-n depărtare tramurul ghitarei
vintul și valul mării-n tărâm.

Privirea, zîmbetul și glasul
din toate, parcă un ecou de aripi,
abia un framăță mic de flutură
care zbură-ntr-o floră,
— născută ca venirea lui Charon
să ni-l ia.

Dar, cum bocăi un fluturaș ?
Cînd Charon însuși nu-ndrăzni să spună
nici rugăciuni, nici blesteme,
să nu cumva să-i stingă zîmbetul ?

Și iarăși, valul, vîntul
și cîntecul ghitarei, tramurat...
Soarele luminează cu zîmbetul tău,
florile, cu ochii tăi se deschid.

O clipă — tăcere.

Cîntecul trist nici nu îl învătășești,
cum să te plîngem, fiică de zalong ?

Ar trebui o pană de aripă ușoară,
carnală limpede din flori
și file — străvezile petale.
Voi, stele-ndolitoi-vă lumina,
iar tu, pămînt, cernăște-ți flumurile

Voi, păsări, scrieți-i balade-albastre —
muri de-un glonte, fiică de zalong.

Tăceți.
Nu ne-a rămas nicio evlavie
— mai mare ca tăcerea...

Traducere de FLORENȚA ALBU

În geantă, am plecat de la subprefectură la gară să-i spun lui Manolescu bucuria : spectacolul de la Medias se anunță a fi cel mai mănos ! Iar el a început din nou să-mi povestească de serile minunate de la Brașov, de cuvîntarea lui popa Domșa după primul spectacol, de „Desteapă-te române” cîntat de actorii de pe scenă, în unison sufleteș cu sala ridicată în picioare...

Seara, la nouă, toți actorii grimați, asteptau să începem. În sală, subprefectul cu doamna și încă vreo 50-60 de persoane. Mai stăm. Peste un sfert de oră, mă uit iar pe gaura cortinei. Îngălbenesc. Sala goală ! Ce-o să zică Manolescu, venit înfierbîntat de la Brașov ? De ce l-am adus la Medias ? Ce-i răspund, dacă mă-ntreabă ? Mai îmi arunc o dată ochii în sală... parcă se mai adunase ceva public, dar tot scaunele goale dominau. Mă duc la subprefect.

— Ce facem, domnule subprefect ?

— Ce să facem, dragule ? Așteptăm. Nu începeți ?

— Păi... n-a venit lumea.

— Cum n-a venit ? — Aista-l tăta lumea din țirșorul nost !

Și, după ce întoarse capul spre fundul sălii, adăugă :

— Tăți is de față.

— Bine, dar s-au vindut șase sute de bilete.

— S-au vindut... Nu țî-o computat căsarul ? N-ai primit banii ?

— Ba da ! Banii l-am primit, dar unde sint spectatorii ?

— Care spectatori ?

— Care au eumpărat biletele.

— Ai de le-o fo cumpărată, dragule, s-au dus pe la cășile lor încă de ieri. În Medias la noi e puțină omenire. Nu mai avem pe cine aștepta.

— Și ceiață nu vin la teatru ?

— Doamne feri !

— Cum se poate ? Atunci de ce-au luat bilete ?

— De ce ? Uite, dragule, la noi ieri o fo țîrg de vite. D-ai-a te-o trimis domnul prefect și țî-o spus să te insinuiezi aci la noi. Și eu am dat dispoziție, țî-am fo spus doar. Am hotărît așa : de fiecare vită

cornută de speție bovină ce se vind de în obor, să ia și cumpărătorul și vindătorul cite două bilete. Și cite unul, de fiecare oale sau porc. S-au topit biletele... E-hei, să mai fi avut ! C-a fost țîrg bogat. Dar atit mi-ai lăsat, șase sute.

— Si cu biletele ce fac ? Nu vin la teatru ?

— Cum să vie ? Oamenii au ne-cazurile lor : după țîrg au plecat prin sate să-și ducă vitele acasă. Nu era să mîie în obor de dorul teatrului ! Așa că... placă și dați drumul la spectacol. E țîrziu.

Cît a tinut turneul, n-am mai avut parte de incidente cu surpriză ca cele de la Sighișoara și Medias. De la Sibiu înainte, mergînd spre vestul țării, în tot Banatul, apoi în sus spre Oradea Mare și Beius, în Maramureș, peste tot,

Apoi prin Gherla, Eej, Bistrita, Nă-săud, am luat drumul Bucovinei. De la Birgău pînă la Vatra Dornei am mers cu căruțele, cale ferată care să lege Bucovina de Ardeal nu se țiasă încă.

Am trecut în „Dulcea Bucovina, vesela grădină” — cum spune poetul — încărcati de daruri, plini de amintiri scumpe bogati în coroane.

În „vesela grădină” aveam de vizitat numai cinci localități, reședințe de județ : Vatra-Dornei, Gura Humorului, Suceava, Rădăuți, Cernăuți. Cînd am vrut să plec din Cluj spre Bucovina, Manolescu nu m-a lăsat :

— Mai stai cu noi. Bucovina e asigurată. Ti-am spus c-am vorbit chiar cu Nistor. Dacă ajungi cu patru zile înainte ca să pui biletele în vinzare, e destul. Pleci de la Bistrita.

— Am înteles ! Știu ! Vreți să vă vindem biletele. Au mai trecut pe-aci artisti din regat. A fost și tenorul Corfescu și Proșteanu cu vioara...

— Domnule prefect, Ion Manolescu e cel mai mare artist al țării... este...

— Mare, știu, ca orice regătean. Lasă dumneata ce ai de lăsat la domnul secretar.

Cînd am ajuns la Gura-Humorului, nu se vinduse nici un bilet. Carnetele neatînce zăceau în sertarul domnului secretar. Mă duc la Manolescu, la gară.

— Domnule Manolescu, e nepotrocire. Nu știu ce-o fi spus Nistor prefectului, dar aștia de aici nici n-au pus biletele în vinzare. Nu s-a vindut nimic. Hai cu mine la prefect.

— Eu ? Să mă rog să-mi aducă lume la teatru ? Mi-ar crăpa obrazul ! Veri la ce oră avem tren. Plecăm la Suceava.

Așa era Manolescu. Nu-l plăcea să se umilească și-l sărea țandăra din te miri ce.

— Plecăm, dragă Sică, plecăm ! Nu mai sta la gînduri, mi-a strigat pe fereastra vagonului, văzîndu-mă că mă plimb pe peron, după ce ieșisem de la biroul de mișcare.

— Nu stau la gînduri, dar tren n-avem decit mîine dimineată. Sau poate să ne ataseze la vreun tren de marfă.

— Bine, aranjează cum vrei. Dar să plecăm !

— Deocamdată mă duc la prefectură să-mi iau afisele.

În oras, pe strada mare, toboșarul primăriei cu un funcționar după el. Bătea în tobă trei răpășeli scurte, se aduna lume, apoi funcționarul anunța :

— A sosit zahăr ! Se distribuie zahăr ! Toată lumea la primărie, să ia zahăr ! De fiecare kilogram se cumpără obligatoriu și două bilete la teatrul lui Manolescu. A sosit zahăr ! Se distribuie zahăr !

Echipea pleca mai departe, se oprea la altă răsăpintie, toboșarul răpăia din nou și funcționarul începea să strige :

— Zahăr ! A sosit zahăr...

M-am urcat la prefectură, unde am găsit pe secretar.

de Sică Alexandrescu

soșirea turneului a fost prilej de sărbătoare națională. Trupa era înămpinată în fiecare localitate de figuri proeminente ale societății românești, de doamne și copile în costum național. Discursuri, daruri, invitații la reuniuni, mese intime prin familii, petreceri cu dans după spectacol. Nici vorbă nu mai era dacă va fi sau nu public. Problema se punea acum cine va avea drept să ia bilete și cine va rămîne pe dinafară. Au fost orașe, ca Lugojul, de pildă, unde s-au constituit comitete pentru justa distribuție a locurilor. La Cluj a trebuit să dăm patru reprezentații.

Așa am făcut. Era spre sfîrșitul lui iulie. Vatra-Dornei plină de bucurie, veniți pentru prima dată fără pașaport să bea apele tămăduitoare din munții Dornei. N-am apucat să lipeșc bine două afise la cazinoul, și biletele s-au vindut pînă la unul. Subprefectul, care m-a primit fără interes deosebit, n-a mai avut cum să ne ajute. Nici în celelalte orașe n-am simțit protecția domnului Ion Nistor, șeful suprem al Bucovinei. Se vede că făgăduiala dată lui Manolescu a fost vorbă goală.

La Gura Humorului, prefectul mă primise cu destulă răceală.

Noaptea teribilă

Originea mea într-o noapte teribilă a fost conturată laconic, în împrejurări obscure, cu prisosiri de apăsare penibilă peste vanitatea odărilor impure.

De atunci s-a incolăcit ca o reptilă în constință goliciunea imaterială a zilelor cu pletele-n noapte. Săgeți cu virfuri de vise s-au învîrgat în vellînța teribilei nopți — noapte de gînduri în șoaptă.

O ! nimeni n-aude sfărîmarea ei între pietrele de cuvinte, de lașitate, peste obstacolele părăsite și peste pereții goi, de lut.

Singură luna rămîne întregă și-mi surprinde în așternut iubita, goală ca o Evă cu păcatul la început.

...După atîta iubire mi-a rămas o angoasă de înșelătoare convertire ! să nasc din ea ca din mărul interzis, fără teamă, și poate atunci mi-ar flutura pe buze, cu originea mea de-o seamă, cuvîntul care-ncuviințează, cuvîntul care scuza.

Voi reveni...

Voi reveni la tine zdrobit ca un ostaș cu minciile goale în vînt, pe care copiii îi roagă — poate în șagă — să-i legene în serincioși, să-ncerce misterul, să poată vedea cînd pămîntul, cînd cerul.

Va fi, desigur, o noapte cu cerul răsturnat ca un clopot imens, iar luna despletită în arbori va fi limba clopotului, cu sunetul șters,

VASILE ZAMFIR

Prezențe

Am văzut dimineața cu păsări flămînde de lumină. Și le-am pus în albumul Cu fluturi fugărești de întineric.

De-atunci graiul mi s-a despărțit de minie și priveșc în aceeași oglindă cu vrăjmasii împărțînd soarele de la egal la egal ! Bucuriile de la om la om, pline de la gură la gură nemi-auzind în pieptul călătorilor strigătul de sacrificiu al griului ieșit dintre pietrele mărilor.

Neliniște

Tainele au ieșit la fîntina luminilor să-și aprindă luminările stîmpe de seceța verii. Și caută norii printre stele Ca pe o turnă risipită. E un amestec de anotimpuri peste arăturile suferinde,

Iar vîzduhul și-a întins corful la marginea apei ! Făcînd semne furtunilor să se apropie de neliniștea prinsă. de marginea sufletului.

SEBASTIAN REICHMANN

Distanțe

Trebue să uit tot înaltea cuvintelor e amurgul cel mai nimerit pentru dragoste cu lampioanele ei goale strada e îndeajuns de grea și despre dragoste ce-ăș spune mai multe decit de stilul Empire deși sint om, nimic omenesc nu mi-e străin totul e atit de simplu : bărbații cer zahăr, femeile zahăr scaunele cu prea multe picioare sint oameni apoi voi încerca să cred și pentru voi cînd am intrat mai aveam de ales nimic nu lipsea din tine părul mai albastru îl iubeam.

Serie erotică

Odată cu astuparea ușii cu scrinul argintiu un animal credincios din mine porni și distrușe scrinul ușa oaspeții conului am scris pe vagi coloane cifre arabe litere romane încovoiînd proga beau din ea sint beat în Sudul lumii

eu vînez cu tine și ne priveșc pirajii.

ION IUGA

Balanță

Cît alb în jur. Înălțătî-i noaptea la stîlpu infamiei. Ochii-agroșați în cimitir, alături de vocile copillor-(odată foști bunici cu bărbi, cunoscătorii semnelor cerești) sint candelî în cel întîrșinat cu sufletul pe băncile pruzii și-năngerați cu minile-ndolite pe-un gînd albastru. Noaptea-și caută libertatea ; țipă flăcări în cărbunii unui somn neîncheiat. Cine va plăti neîmplîntă crimă ? și care tribunal se va pleca spre negru cînd alb, atîta alb își plimbă măștile sonore. Cît alb în jur... și singele meu alb.

Botez

Ride cineva. Poate-i lumina scormîtă-n cîmpul albastru, poate-i trunchiul prelungit peste mormîntul gol ori ride mortul în dragostea rîului ? Ride. Spre liniște unde-s cărările ? Extatice pletrele nestatornice se-adună brumă-n urmele tale...

Aș vrea să dorm, ride cineva.

Mă cuprînd ierbile, doamne, și moare omul care ride.

Mi-e frică. În merlele sparte ride cineva.

EMIL BRUMARU

Exclamație

Ce bine-i să trăiești în cărămide Care se sfărîmă moale printre spini. Să-ți fie gîndul dulce ca uleiul Dovlecilor la care te închini. Și sufletul să țî-l împaci cu sticle. Cu pierșci și cu trenuri timpurii.

O, adormînd în dosul unei case De melc suav, ce bine-i să nu scrii !

Dulapul

Dulap obscur, în tine arde-un țnger Îmbobocit pe rîșniți de cafes Vișînd piper rotund și zahăr cubic, Fără să-ți știe taina nimenea.

Ouă adînci cu-amiezi sub coaja fină Tu-ascunzi țacut, miresme ce le ierți, Dulci țarfurii cu sufletul ca roza De parfumat țîngă mari pești inerți.

Dar la amurg cotoanele de umbră Plîne-s de spaima furilor gîndaci ! Unde e cheia tandră și subțire Spre-a rupe nepunța-n care zaci ?

Ca s-auzim cum pentru-nția oară
Cutitele vorbesc de mărul acru
Și scos suav din căni miezul de apă
Să-ți tremure pe rafturi, dulap sacru.

Arătare

Înmănușăți în mușele, pe cap cu cealnic
Și-n ochi cu umbre rupte din mărar,
Cînd zahărul se sfărîmă și cad țînguri,
Se-apropiau de noi țîngurii mari.

Veneau rostogolind suave globuri
De lapte prins în ugere de crîn,
Cu mina picurată din veșmînte
În degete subțiri de glicerini.

Și se-apleca ușor cite-o fîntînă
Să îl se verse-n suflete Atunci
El scuturau din perii vechi de haine
Luminile... Și dispăreau prelungi...

Cercel

Nu-mi arunca cercelul tău în suflet
(M-ăș prăbuși sub greutatea lui !)
Cî dulci frînghii cu noduri parfumate,
Din rochii împletite, să mă sui,
Preacredincios, la gura ta de carne
În care fructul moale-i omorît,
La părul ce-ți atîrnă ca palangii
Din turnuri de cetate peste țit,
La sinii albi întemeind religii
Ce-n nici un pergament descrise nu-s,
Cu fragede minuni de rotunjime
Și înălțări la cer, precum Isus ! !

Teatrul, opera, opereta, baletul, artele plastice, diversele genuri muzicale au devenit, pe rând, noi forme de expresie a unei stări de spirit care câștigă tot mai mult teren, pe măsura dezvoltării explozive a științei și tehnicii. O dovadă elocventă o constituie și expoziția deschisă în marea Kunsthalle din Berna.

După cum ne informează presa străină de specialitate, intrarea muzeului este străjuită de uriașul robot Sabor și de o machetă a capsulei Mercury, redusă la o treime din dimensiunile ei firești, dar încă impresionantă. Pereții primei săli sînt tapisați cu afișe de filme științifico-fantastice. Aici pot fi vizionate câteva dintre faimoasele seriale din anii 30-40 și producții mai noi americane, cehe, engleze, franceze, germane, italiene, poloneze etc. Ziarele au publicat stirea proiectării filmului lui Ion Popescu-Gopo Alo, alo!

O altă sală cuprinde sute de jocuri și jucării: roboți de toate formele și mărimile, cosmonave, stații spațiale, cosmonauți pămînteni și extra-terestri, farfurii zburătoare, monștri din familia lui Godzilla... Alături e imperiul povestirilor în imagini (comicstrips), în care evoluează eroii cu nume sonore: Flash Gordon, Brick Bradford, Mandrakes, Superman, Batman, etc. La dispoziția vizitatorilor se află diapozitive cu diverse episoade ale aventurilor acestor paladini moderni.

Artel plastice sînt reprezentate prin picturile și sculpturile semnate de Agam, Alley, Ferro, Geissler, Kowalski, Kudo, Lamy, Lichtenstein, Malaval, Rancillac, Spiro, Tajiri etc.

Sala „istorică” înmagazinează documentele cele mai importante ale fantasticii științifice, de la precursorii cărora li se atribuie pină și Epopoea lui Gilgamesh (mitul omului invizibil) pînă în zilele noastre.

În sfîrșit, un ultim popas în fața materialului celui mai eteroclit: insigne, ilustrate, mărci poștale, portrete, veselă, modă, termometre, servicii de birou, tabacheri — totul legat de tema expoziției. Ne întrebăm dacă și-au aflat un loc și parfumurile lansate acum cîteva ani de Jules Drevon și botecate Antares, Altair, Sirius, Aldebaran, Marțiana... N-ar fi fost deplasată nici orchestra de roboți a inginerului belgian Zenon Specht. Mai ales că vizitatorii sînt însoțiți sonore ale cîntecelor cosmice lansate de Antoine Aznavour, Leo Ferré, Juliette Gréco, Nongaro, Salvador etc.

ION HOBANA

În actuala stagiune teatrală moscovită, predomină piesele care evocă evenimentele Marii Revoluții din Octombrie. Mulți dramaturgi au recurs la cronicile istorice, ca de pildă, Mihail Șatrov, în piesa Bolșevicii, din repertoriul teatrului Sovromennik, concepută pe baza unor documente și fapte autentice petrecute în august 1918; sau piesa lui Alexandr Stein, Singurătate, din repertoriul teatrului Maikovski, care reînvie figura lui Lenin în perioada pregătirii Revoluției din Octombrie și a Războiului Civil, folosind unele scrisori, cuvîntări și articole scrise de Vladimir Ilici în anii aceia. La fel, Viața lui John Reed (dramă istorică) evocă evenimentele anilor revoluționari, așa cum sînt prezentate de cunoscutul ziarist american în cartea sa Zece zile care au zguduit lumea.

Orașul Termini, care găzduiește între zidurile închisorii sale pe poetul Giuseppe Pagliarunga, condamnat la o pedeapsă cu detențiune, i-a oferit, la 29 august, acestui pensionar al său, premiul I la un concurs desfășurat sub auspiciile primăriei locale, ce încunună cele mai bune versuri prin care sînt cîntate frumusețile orașului.

La 8 septembrie, premiul Prato (distanție italiană de prestigiu, inaugurat acum 20 de ani) a fost acordat prozatorului Felice Chiantini pentru romanul Vinovatul, iar pentru eseuistă a fost distins Paolo Spriano, autorul Istoriei partidului comunist italian, precum și al studiului Scrisoare adresată unei profesoare, scris de opt studenți.

La Festivalul internațional Bîțef 212, organizat de Atelier 212 din Belgrad, participă reprezentanți din mai multe țări: India, Statele Unite, România va fi reprezentată de Teatrul de piesă „Troilus și Cresida de W. Shakespeare. Festivalul a fost deschis de The Katakali dance Theatre din India cu spectacolul Ramayana.

HENNI GEORGES ADAM „Cele trei grații” (sculptură)

Noi venim, amintii-vă, arbori,
Dintr-o țară de ghețuri și de zăpezi
Și cel mai frumos dintre arbori, cu mugurii și cu frunzele lui,
Doarme într-un lînjolliu străveziu
Pe un pat moale din frunzele depărtatelor toamne.”

Ea zise și se supuse,
Și se dăru păduri:
„Străpungeți-mă cu iataganele rădăcinilor voastre
Arbori înfrinți ca prin minune în calea mea!”
Și strinse stejarii, mestecenii și brazilii...”

Balerca pe rîu

De după zidul zbirii de cloaburi de balerci,
Să ghicești femeia care se plimbă e un joc ușor pentru trecători.
Dar să ghicești cine bău toate aceste balerci
Înainte de a le sparge în foarte multe fîndări,
Dar să ghicești cine bău toate aceste balerci e un joc mult mai greu.

Să ghicești femeia care se plimbă e un joc ușor pentru trecător.
O umbrelă-i desface umbra, face din ea o floare,
Un bamb de la rochie-i cade și se pierde în iarbă,
Un arbore părăsit între toți arborii
Își numără tătăzele vie de pe frunchi.

Dar să ghicești cine bău toate aceste balerci,
Marinar frunzos, care le zvrile pe ferul rîurilor și al canalelor.
Cu acest cuvînt „te iubesc” și pe care curentul le duce,
Rara printre bărcile pescarilor și primejdia stăvilarelor și ecluzelor,
În fata orașelor fermecătoare
La picioarele colinelor ?

Înainte de a le sparge în foarte multe fîndări,
Bîui își aduce pestii să și-i oglinde în ele,
Își înnoadă în ele plantele lui omucide
Și sirenele de apă dulce, mai trădătoare-ntre toate,
Le fac să sune cu o lovitură de coadă.

Dar să ghicești cine bău toate aceste balerci e un joc mult mai greu...
Gurile voastre, marinari adormiți pe barceze
Și care, citeodată, vă rostogolii încet și cădeți drept în apa dulce,
În fund de găuri de bibani și de țipari,
Acolo unde balercile la riu nu se coboară.

Unele cioburi au fost atât de mult rostogolite
Încît cei care le găsira crezură că sînt diamante.
Cei mai sîreți gravară pe ele un semn magic,
Căci ei cunoșteau secretul talismanelor, ca să-și robească iubitele
Și singele acest ră curgea de-acum înainte între două maluri.

Priveau rîul curgînd, rosu, între colinele verzi,
Și se mirau că văd, noaptea, stelele răsfrîngîndu-se, albe, în el.
Și rîul dădea în niște hrube întunecate.
Și obria lui li menea unor lacome guri,
Și iată de ce, voi, marinari care luați lichidul acesta drept vin,
Plătiți datorii gravurilor de talismane și dragostea iubitelor dispărute,

De ce, îndopați de vinul acesta carnal,
Cînd vă fundatiți drept în fund de găuri de bibani și de țipari,
Balercile sfîrșimate ale soarelui strălucesc orbitor pe zidul
După care e ușor să ghicești femeia care se plimbă,
E ușor să plimbi ghicitoarea.

În românește de TAȘCU GHEORGHIU

LIRICĂ FRANCEZĂ

ROBERT DESNOS

Spre creștetul negru

Spre creștetul negru, aia cu inima ușoară,
Cu piciorul moor, draga mea, cu piciorul, cu inima
Și cu ochiul moor.
Spre creștetul negru, ai, da! spre creștetul,
Spre creștetul negru merge frumoasa cu inimă ușoară.

De-te la ostire, de-te în oraș, de-te tot,
De-te drept în fata ei.
Cu degetul în ventă, cu pălăria pe coafă,
Întîi copac zise:
„E multă vreme de cînd sînt aici.”

„E multă vreme de cînd sînt aici,
Așezat burcește și cu ochiul isteț! —
Zise al doilea copac.
„De cînd sînt aici, e-attit de mult, atît...” —
Zise al treilea copac. — „și mi-e atît de urit!”

„Și mi-o urit” zise al patrulea.
Zise al cincilea, și așa mai departe pînă la al o sută mi-iaa.
„Atunci, de ce-am mai răbda aici ?
Primi la braț, întinșind o marionetă,
Mai să ne ducem în lui să plecăm de-aici!”

Își băgară picioarele în multe cazuri albe,
În multă zăpadă și multe țarte cu frîșcă.
În unele țarte cu ceară.
Dar în oricum și o călătorie frumoasă
Cruciada celor a sută de mii de copaci.

Ei porneau să-și ducă frunzele lor de răcoare
Prin deșerturi urgiste, și soarele se mira
Cu pete de umbră pe jiletca lui de nisipuri de aur.
Și era zulă, să te doare capul.
Și comic, nu-ți spun ? ca o stafie de colonel.

Asta făcu bine anumitor recoite, rău altora.
Dar și-asa și oricum, asta făcu pînă să se scumpească.
Asta scumpi mai cu seamă inima de stejar
Și lemnul de pat și viorile și sifonierele
Și distruge cîmpurile de cartofi mai rău decît porcii mistreți.

Nu la miezul nopții, nici cînd frîngi colacii. —
Pe la șapte ceasuri, țarna cînd e seară,
Mîndra-n toate și cu inima ușoară
Întîini în cale-i codrul drumefînd
Și frumoasa era goală, și la fel copacii.

Lemnul nostru nu-i din care se fac spinăriștoarele și crucele
Ci lemn din care se fac butoaiele și corăbiile,
Și poște și sicriete,
Și, fără doar și poate, țepoaiete.

Frumoasa cu inima ușoară vorbi de călugărite
Și scupa în barba-călugărilor.
Ea mai amîniți și de lemnul din care se fac porjile
Cu o broască în loc de inimă.
Ea petrecu mult gîndindu-se la șuanii spintecoși.

„Cu voi, duș de voi,
Am urcat riuri domoale și riuri furioase.
Uneori, ne oprim să prădam cite-o minăstire
Sau să dărîmăm un pod
Care vă împiedica rîmurișul să lunea.

PRELUDIU (cartea străină)

Parisul, acest paradis al tuturor frondelor și revolțelor autentice sau imaginare, ocrotite cu un ochi sceptic și cald în același timp, toate îndrăznele, șovălele, potienelle sau salvele de rălume trase de condeie ilustre sau abia născute. Surpriza de nostalgie, cu măsca unei cetăți antice pe chip, înegrite de flacăra anilor, Parisul dă alteori iluzia fantastică a unei corăbii gigantice cu mii de catarge înalțînd solemn în marea timpului. Baudelaire, cel mai parizian dintre poeții Franței, trăise extazul amar al întimității cu cetatea: „Les deux mains au menton, du haut de ma mansarde: / Je verrai l'atelier qui chante et qui bavarde; / Les tuyaux, les clochers, ces mâtes de la cité; / Et les grand ciels qui font rêver d'éternité. / Adesea, viața spirituală a Parisului te constrînge la o ubicuitate chinătoare și imposibilă. În spațiul celorva săptămîni coincid: o expoziție Vermeer la Orangerie, prezența lui Boris Cristof în Don Carlos la Opéra, la Théâtre des Champs Elysées. Victoria de Los Angeles și un recital, Jean Anouillet dirijată Marea de Debussy cu orchestra O.R.T.E.F.-ului, la Grand și Petit Palais, grandioasa retrospectivă Picasso, la Comedia Franceză Mizantropul lui Moliere, altundeva, într-o distribuție ilustră. En attendant Godot de Beckett, la Saint Eustache și la Saint Germain des Prés un festival Bach și un recital de orgă, în altă parte o expoziție de sculptură andeo-vizuală, în pitoreasca Rue de la Gaîté, Brassens atrage „cosi” interminabile, pe Champs Elysées rulează Viridiana lui Bunuel, la Batignolles rulează Pierrot le fou al lui Godard, la Théâtre de France, Alain Robbe Grillet conferențiază despre „noul roman” etc. Dar cunoașterea celor mai multe din micile evenimente mari — un excepțional recital de Poe, dat între pereții sacrali și afumați ai faimoaselor bote „La Contrescarpe” din versurile lui Villon, Hugo, Apollinaire, Eluard, Desnos, Cendrars; premii literare prestigioase; lansările de poezi din lumea întreagă de către sediul Jean Pierre Rosnay la radio, o expoziție Epoustegy etc. — în mai mult sau mai puțin de zarul întîmpinării. Dar dincolo de fascinația vieții literare pariziene, aceeași ca întotdeauna, mai izbitoră și acaparantă sînt parca discuțiile literare, estetice, confruntările teoretice, polemicele. O lume locvace, agitată, alcătuită din spirite analitice și neanalitice, esești subtili, veritabili don quijoti, stăpîniți de demoul amalogiei, limbajii ai științelor definitive, sau dimpotrivă, spirite sulice, însetate însă de noutate cu orice preț, căutăr, voluntar sau involuntar, la triumful prozel. O prejudecată și a pradată evasl-generală întîmpină poezia. Poetul poet, nevoit să ducă o existență terestră și socială, fără să aibă o meserie (redactor, ziarist, critic, tehnician, funcționar, profesor etc.) este o raritate. Mări editurii, cum sînt Gallimard, Hachette, publică debutanți în poezie cu neliniște pe care numai spectrul falimentului ar putea să le-o dea. Previzibil cal troieni ai bancrutei simple, unii poeți se refugiază în proză, alții în diferite meserii adiacente. Prudența față de poezie e stimulată involuntar și teoretic. Cuvîntul poetic fiind, după aprecierea lui Sartre, un fel de microcosmos, fiind exclusiv de magia poeziei, nu poate deveni un vehicul de semnificații, nu poate deveni instrumentul privilegiat (ca proza de pildă) al unei acțiuni umane de cucerire a libertății individuale și sociale. Numai că siluetele reale sau fantomatice ale unui Jacob, Char, Ponge, Perse — răbunind înecăriturile față de cel tineri, obsedată critica (Donbrovsky), semantic sau structuralist (Barthes), publică preventivă, acordată de Paulhan criticilor, de fapt, de Georges Poulet, Jean Pierre Richard, analiza poeziei rămîind mai departe piatra de încercare a oricărui întîișii critice și estetice. Aspectul cel mai izbitor îl oferă, cum spunem, mai ales critica, cu toate direcțiile ei de ordin sociologic (Goldman) psihanalitic (Charles Mauron), raționalist (Paulhan), existențialist (Sartre, Donbrovsky), semantic sau structuralist (Barthes), publică preventivă, acordată de Paulhan criticilor, de fapt, de Georges Poulet, și cea metafizică atribuită de Blanchot (critica trebuie să depășească afirmația și negația, să stabilizeze relația dintre cuvînt și țecere, cuvintele detașîndu-se, desprînzîndu-se de autor, abandonîndu-se într-o „moarte alegorică”) și pînă la critica structuralistă a lui Barthes după care limbajul devine un „metalangage” iar critica trebuie să descopere „validitățile” (semne) o convulsie de idei, de căutări care absorbie atenția generală. O convulsie în care polemica de stilou nu e cu nimic mai prejos prin îndrăzneală de cea a florelite de altădată. Afirmînd că în Franța există două critici paralele, o critică de formulă universală de sură pozitivă, lansîndu-se și a alta de interpretare, cultivată de reprezentanții foarte diferiți ai „noul critic”, Roland Barthes arată că accepția din urmă a comun faptului că felul lor de a analiza opera literară poate fi pus în legătură cu una din marile ideologii ale momentului: existențialism, marxism, psihanaliză, fenomenologie, acordînd noul direcții critice o funcție ideologică. În opoziție cu cealaltă, inoperantă, incapabilă de penetrare, de a da o judecată de valoare estetică și istorică. Indiferent însă de natura unora dintre soluțiile ei, noua critică nu este, așa cum cred unii universitari francezi, un lemnos fel de artificii, sub care s-ar ascunde tentativa imposturii (v. R. Picard „Nouvelle critique ou nouvelle imposture?”). Chiar dacă multe din punctele nodale sau din soluțiile ei își găsesc o expresie echivalentă sau aproape echivalentă în estetica creoleană, în Proust, Bachelard, Thibaudet, invitația frenetică, inteligentă și inteligibilă la nuanță, la întulirea raporturilor adînci ale operelor artistice pe cere o anunță „noua critică” e de bun augur. Declarîndu-se o critică comprehensivă și interpretativă, ea are șansele unei evoluții firești, iar faptul că, măcar în cea sa nu, manifestă dorința de a ridica acțiunea critică la funcția și valoarea de expresie a artei însăși, e un semn de rodnică noblete. Pelerină „noul critic” o poartă de obicei eseistii, imaginații, însetații de construcție. Un exemplu între multe altele: Georges Poulet despre ale cărui „Etudes sur le temps humain” vom discuta în viitoarea noastră cronică chezurinală.

VASILE NICOLESCU

HALIKARNAS BALIKCISI

Două ceasuri au stat cei doi coproprietari ai întreprinderii de transporturi „Marmaris” între patru ochi, șușotînd încruntați. După ce au examinat de la un capăt la altul afacerile care mergeau tare prost, au sunat:

— Du-te de-l cheamă pe căpitanul Davut! au poruncit ei băiatului care apăru:

— Peste puțin, căpitanul Davut intră în încăpere:

— Uite ce-i, Davut, de douăzeci și cinci de ani de-aci ai mincat tu pînă. Avem încredere în tine. Nu trebuie bani. În următoarele două săptămîni ai să scufunzi „Pasărea Mării” ca și cum ar suferi un accident pe vreme de furtună. Vasul e asigurat. Suma va trece automat în mîinile noastre. Ești un marinar versat. Să te vedem!

Davut rămase înmărmurit. Nu-și crezu urechilor. Li rugă pe cei doi patroni să mai repete o dată ce vor de la el. În timp ce aceștia îi repetară, făcă și se făcu de cenușă.

— Cînd eram tînr, eu cu mina mea am tăiat împreună cu camarazii mei, lemnăria pentru corabia asta, din pădurile Gökovei. Cu corabia asta am înfruntat vijeliile vreme de douăzeci și cinci de ani. De cînd mă știu pe lume, m-am trudit să conduc navele,

Presupunînd că vor ieși în larg, fînd. Nu-s în stare de treaba asta!

Lui Davut îi năvăli tot singele în față.

Să lase altcuiva cirna „Pasăreii

— Un altul s-o conducă... E...E... Eu...

Atît a putut rosti. Restul l-a redat printr-un semn cu mina și repezîndu-se pe neașteptate de pe scaun, își făcă. Se alătură echipajului său adunat la umbra unui copac. „Pasărea Mării” se legăna ca o mireasă, dăruindu-se valurilor în întregime. Davut se feri s-o privească. Le spuse marinarilor:

— Vom ieși în larg și vom scufunda „Pasărea Mării”. Cîcă dacă n-o vom scufunda pe ea, se va scufunda întreprinderea de transporturi „Marmaris”. Într-un cuvînt, vom trimite în fundul mării pe copila noastră plină de viață.

Unii îi întîmpinară cuvintele cu „bine”, alții cu „nu se poate”.

Peste două zile, cu căpitanul Davut la cîrmă, „Pasărea Mării” se îndreptă spre golful Gökova. Acolo se afla golfului Kuciu, plin cu bancuri de nisip. Se pătrundea acolo printr-o gîtuțură de zece metri lățime. Intenția lui Davut era să sfarme corabia de stînci.

Abia au ajuns la golful Gökova și vremea a și început să se împotrivească. Nu se strica și basta! Pe luciul mării ca sticla dormeau broaște testoase. Pe ele poposeau pescărușii. Nu spuma puncta cu alb întînderea albastră a mării, ci pescărușii ce se plimbau tîhnit pe carapacea broaștelor testoase. Pentru Davut, aceste zile pline de lumină erau mai rele ca bezna.

— Mă, Bora! îi spuse el lui Bora Mehmet, unul din membrii echipajului. Te scoate din țîhni un tip obraznic? Vezi turbure în fata ochilor, ridici scaunul și i-l zdrobești în căpătîni! Dar, tamenam, n-ai să te-apuci să dai cu maul în capul unui om care-ți stă liniștit dinainte, numai că așa și s-a năzărit tie! Uită-te la corabia asta! Nu-i mai mare păcatul, mă, s-o lași să-și fărîme de stînci trupșorul ei frumos?

După zece zile, un cort întunecat de nori a fost întins din cer pînă la pămînt. Vremea se înăspri,

apoi se dezlănțu, minioasă. Ca să sfarme vasul, căpitanul Davut se îndreptă cu toată viteza spre golful Kuciu. Dar, în fața stîncilor, trîni, cu miinle sale bătătoare, o palmă pe balustrada punții și, cu voce groasă, strigă:

— Eu n-o las. O să fac volta!

— Prea tîrziu. Nu se mai poate, i-au ripostat cîțiva din echipaj.

— Dar cine să asculte?! Abia a atins Davut timona și prova a și strîpuns vîntul ca o sulită. Printre făclile înleștate, dinții lui Davut scinteau ca și crestele valurilor, orbitor de albe sub scăpărarea fulgerelor. Davut pricepea limbajul corăbiei. Cînd pinzele triumfiuare și cele ale catargelor mari, dimpreună cu prova, urlau: „Noi ne ducem”, vergele de vîntele șierau: „N-aveți frică, noi ținem piept!”; iar lemnul catargelor scîrția: „Rezistați, rezistați, că altmînter ne frîngem!”. De fiecare dată ce catargele împingeau înainte puntea și chila, prova le șoptea: „Voi rezistați din spate, că sfișii eu ca pe niște zdrențe vechi valurile din față!” La un moment dat se izbi de un val cit un munte. Mîndră, încovoiată sub valurile înșumate, prova se ridica în aer și, dintr-o lovitură, spintecă în două apa ce se revărsa peste bordaje.

— Bravo! strigă Davut, ne-măputîndu-se stăpîni.

Dar, în ideeă că va scufunda corabia, Davut ordonase să se lege ghiul randel. Cînd ghiul s-a întors, l-a pălit dintr-o parte, l-a strivit cîteva vertebre și l-a trîntit jos.

Davut nu mai putea fi marinar. De cum a revenit la „Marmaris” fiindcă nu avea nici un rost, s-a refugiat într-o cabină de comandă aflată în curtea geamiei — relieva unui cârc scufundat. Aici trăi cîțiva ani. Cînd se croiau pinze pentru corăbii, materialul se întîndea în curtea încăpătoare a geamiei. Abia tîrîndu-se, sosea și Davut de croia pinzele. Într-o zi l-au găsit mort în ușa fostei cabine. Ochii săi negri, mari, priveau marea.

Desuchiatul presedinte al întreprinderii l-a comandat o piatră de mormînt ca o ofrandă din partea sa. Pe ea, după tradiționalele formule religioase, era scris așa: „El, smecherul căpitan, ei! S-a contopit cu marea!” Valurile îi îmbrățișau țărîna, iar pe piatra de mormînt, pescărușii își făceau loc de popas.

Traducere din limba turcă de VIORICA DINESCU

A S I G U R A R E A

Opt zile de muzică

A sorie o cronică după mai mult de o săptămână de audii este un lucru cu reale inconveniente, dar poate și cu laturi avantajoase, permițând vizitii de ansamblu pe care numai depășirea, dețășarea în timp le nuanțează mai propriu.

În perspectiva timpului, memoria readece parca în prim plan, concertul orchestrei simfonice a Filarmonicii din Cluj care a reușit să impresioneze, să electrizeze prin calități care depășesc tehnica concret, care izvorăsc din intensitatea trăirii esențelor artistice, greu de măsurat în cuvinte chiar din cele mai mult căutate. Și nu este vorba aici numai de amprenta pe care pianistul vienez **Friderich Gulda**, — artist, muzician în sensul cel mai adevărat al cuvântului a dat-o momentului respectiv. În întreaga manifestare la al cărui triumf fiecare instrumentist a contribuit din plin, tânărul dirijor român **Emil Simon** a dat dovada unor calități impresionante, de șlefuitor de sunete și a cunoșcător profund al expresiei, al dozajului nuanțării discursului muzical, captând energiile orchestrei în elanuri decantate. Fie în interpretarea **Incantațiilor de Cornel Țăranu**, — lucrare de cristalizare și descoperire a resurselor sale lirice ca și a sondărilor unor inedite căutări de valori sonore, — fie în acompaniamentul discret, colorat cu nuanțe din cele mai vii în cele două concerte pentru pian de Mozart, fie în interpretarea redutabilei simfonii a treia „Liturgică” de **Honeger**, dirijorul, solistul și orchestra s-au contopit într-un tot de un nivel interpretativ, stimulându-se, inspirându-se reciproc.

Concertul Filarmonicii **George Enescu**, dirijat de **Mircea Basarab**, în care a fost prezentat „**Oratoriul bizantin de Crăciun**” de **Paul Constantinescu**, s-a ridicat și el la nivelul unor manifestări festive. În primă audie mondială, oratoriul lui **Paul Constantinescu**, considerat drept punct culminant al muzicii eclesiastice românești, a readus în actualitate, originalitatea, forța creatoare, desăvârșirea stilistică la care ajunsese compozitorul în redimensionarea cîntului de strană, a corindelor populare într-o artă de o valoare incontestabil universală. Această capodoperă a literaturii noastre muzicale s-a relevat la fel ca o reconsiderare valorică a esteticii muzicii românești vechi, după cum, la fel, a putut fi înțeleasă ca o expresie a sensibilității contemporane. Întregind substanțial cunoașterea creației vocal-simfonice a lui **Paul Constantinescu**, execuția „**Oratoriului de Crăciun**” ni s-a înfățișat ca un univers sonor nou, care își trage seva din resursele lirice ale unui cînt popular de o puritate inedită, cristalizată cu secole în procesul cultic religios.

Pe aceeași linie, a desăvârșirii cu care ne-a obișnuit mereu, în apartițiile sale, corul de cameră **Madrigal** a lăsat și de

ARTE

Expoziții

Ion Grigore

Ne despart numai cîteva luni de unul dintre momentele plastice atractive ale sezonului trecut, și anume de Expoziția tineretului, organizată în Parcul Herăstrău. Buna făgăduință, subînțeleasă în dreptul multora dintre expoziții de atunci, își așteaptă acum treapta următoare, a confirmărilor. Debuturile în expoziții personale de pictură, geografică ori sculptură, cumulează deopotrivă sentimentul continuu împropățării de cîmpuri emoționale, ca și sporul de meșteșug, dobîndit prin frecventarea unor izvoare viabile, prestigioase.

Cu pictorul **Ion Grigore** (27 de ani, asistent la Institutul „**Grigorescu**”) sezonul tineretii, în saloanele bucureștene, poate fi socotit început. Sala **Kalinderu**, ca o neostentivă „rampă de lansare” ce este, solicită îned o dată publicul la itinerarii de adînc — sau fugitivă — emoție. Cel ce ni se arată pe sine însuși, în fașurile divers dar unitar al celor patruzeci de pinze, n-a căutat să pună între sine și privitor, ca a puncte de legătură, nimic altceva decît propria sa participare, propria sa pădărire în „subiectele” ce și le-a asumat. **Farmecul sincerității** expresiei, deși nu acoperă întru totul tușa unui studiu laborios ori a unui ușor efort de potențare solemnă a cântării, se nuanțează astfel nu atât din voga ispită

a experimentului, cit din cerința intimă a unei continuități de climat pictural.

Lumea Tării de Sus, cu obiceiurile, frescele, datinile și cizelările sale cromatice, se constituie — în lucrările de față — nu ca simplu fundal al unei problematice evoluții particulare, ci mai mult ca fibră subînțeleasă a unui crez unitar al picturii. Prelunga excursiune în arta monumentală, a cărei aură secretă a fost respirată de **Ion Grigore** odată cu aerul **Bucovinei** natale, și pe care anii de studiu în domeniul respectiv i-au fortificat-o neîndoielnic, impune picturii, ca gen autonom, o seamă de adiacențe. Numai grija de a nu calcheta mijloace eterogene îl fereste pe tânărul artist de meandrele travestitului interpretativ. Preferința pentru compoziția de grup, alit de anemic ilustrată în recentele manifestări similare, ar putea trimite înapoi către caietele de schițe din școală, dacă un început de personalizare în stăpînire, rotunjimilor interioare ale compoziției, nu ar dovedi mai mult decît simpla sîrguință de înțăfăcel. Că stăpîn pe sugestile unor secolii de pictură românească, **Ion Grigore** și-a menținut neștirbită inițiativa aderență la definirea unui suflu al lucrurilor acestora, chiar după peregrinări și studii, e lesne de înțeles. În

viziunea sa, marii meșteri ai Italiei prerenașeniste, de pildă, nu au tulburat cu nimic geana de lumină și neprevăzut de sub streșina Voronefului ori a Suceviței, nici aura de ritual a lucrurilor și a peisajului din Tara de Sus.

E ceva „de Bălescu” pe chipul inteligent și vizionar al celui vechi **Cronicar**; e o noblețe ploasă pe fața sfintului domn **Stefan cel Mare** (Omagiu); e o comuniune intimă a omului cu pămînturile în aceste Femei cu ulcioare... Subînțeleasa vigoare poetică a tușei, a compoziției, a armonilor de interioritate, subzistă în sondarea unor mijloace de exprimare lipsite de fulgerul neprevăzutului, dar simple, reale, nesecătuite. O chemare a tainei, sau poate o adăverire a acesteia, prin crez și definiție, îl îndeamnă pe artist a căuta, pentru fiecare din postulatele descoperirii sau „individuației” propriului univers, nu erupția ori gongul de culoare ci mai ales jăsătura măistră a unor imagini-parabole, a unor „inscenări” prin care se proclamă ori se disimulează discret sensuri, accente, deveniri. Confesiunea se consumă în felul acesta în cadre de ritual diurn, în tonuri reținute dar calde, în chipuri prin care noblețea unor biografiiprototip transpare cu lîmpezime (Lîngă leagăn, Fiecele pămîntului meu).

Cu Feița din poveste reintrăm într-o „**Dumbravă minunată**” a copilăriei, a nauității, pentru care pictorul are reală aplicație, iar în tratarea căreia își cenzurează totuși înexplicabil freacăta culorii, fantazia construcției. Ușoarele sale idile sau jocuri-păpuși au, de aceea, un aer de gravitate, de rid ascuns peste o candoare reală, nefalsificată. În numele acestui tonus interior, grav, pe care îl vădește nu doar o dată confesiunea sa picturală, i-am solicitat pictorului consecvență sporită în depășirea undirilor în sine ale culorii, ca și ale detaliului pitoresc (Lectură, Joțul carpei, Tăraful). După cum e de așteptat o mai severă arhitecturare, în complexitatea datelor fiecărui tablou, a unor intenționalități simbolice emise deocamdată lexical (Meditație, Ceasul, Cîntăreața). Sint scăderi pentru a căror depășire artistul are și dotații și intersurșurarea necesară. Cu stăpînitvigorosul Peisaj din Corni și, mai ales, cu cea încărcată de sugerate existențe Noapte de iarnă, ni se destăinuie ura din laturile mai puțin ilustrate la acest debut, dar care — alături de bele mai reușite scene de grup amintite mai sus — ne par a amuța de pe acum o ascendentă evoluție ulterioară.

MIMI NEGULESCU

Ion GRIGORE

„Cronicar”

DINU SĂRARU CRONICA TEATRALĂ

...Și totuși se-nvîrtește

Gongul inaugural al stagiunii teatrale va răsună astă-seară pe prima scenă a țării. Prestigiosul teatru, purtînd numele lui **Carăgiale**, ne invită la o mult așteptată premieră care îl onorează și îl justifică: reluarea, într-o nouă viziune regizoral-actoricească, a capodoperei lui **Delavrancea**. **Apus de Soare**, bineînțeles cu **George Calboreanu** în rolul strălucitului **Voievod**.

Nu putem să nu salutăm, așadar, promptitudinea cu care **Naționalul** reușește, și în toamna aceasta, să păstreze și să continue o nobilă tradiție. Cu atât mai mult cu cît gongul său pare să rămîină, cel puțin pentru cîteva săptămîni de acum înainte, solistul unei stagiuni de la care se așteaptă foarte mult.

Pe spectator îl interesează însă, desigur, în primul rînd, ce va putea vedea în noul an teatral din repertoriul original aflat definitivat dacă nu chiar în lucru, pe scenă. Încercăm, deci, să-i dezvăluim cîteva din surprizele pe care ei le-au pregătit dramaturgii noștri.

Și din acest punct de vedere **Naționalul** deține întie-

tatea: cinci premiere cu piese originale semnate de **Tudor Argezi** (**Seringa**), **Eugen Barbu** (Să nu-ți faci prăvălie cu scară), **Marin Preda** (**Martin Borman**), **Sidonia Drăgăsanu** (**Jocul adevărului**) și, în sfîrșit, **Danton**-ul lui **Camil Petrescu**, căruia la acest teatru i se va face, cu siguranță, dreptatea cuvenită și meritată.

Teatrul **Lucia Sturdza Bulandra** ne lasă, deocamdată, să așteptăm pînă la 1 octombrie, cînd „se vor face noi propuneri”. Teatrul **Muncitoresc C.F.R.** își va completa și el repertoriul la acest capitol, cu „**piese românești, din cele aflate în lucru cu autorii**”. Teatrul de Comedie ne anunță două premiere originale: **Sfîntul** de **Eugen Barbu** și **Nic-Nic** de **Anca Bursan** și **Gh. Penco**.

Teatrul **Mic** ne invită la două piese: de **Marin Sorescu** și de **V. Niulescu** — sub rezerva definitivării textului — și la o dramaturgie după **Baltagul** lui **Sadoveanu**.

Teatrul **Nottara** Fărcășan, se pare chiar acum, o nouă piesă de **Sergiu Fărcășan**, **Lovitura**. Teatrul **Ion**

Creangă și-a propus o piesă de **Ion Luca Școala din Humulești** și două dramatizări după **Năzdrăvăniile** lui **Păcală**, de **Letiția Popa** și **Toate pinzele sus** de **Radu Tudoran**.

Iată, așadar, o parte din noutățile dramaturgiei originale.

Bănuiesc că lor li se vor adăuga altele, pentru că, cum scriam cu două săptămîni înainte, din cîte știm, secretariater literare nu se pot plînge.

Un rol important îl au, evident, directorii de teatru, și-mi amintesc o frază dintr-un articol al lui **George Mihail Zamfirescu**, despre repertoriu:

„**Directorul de teatru** începe să fie un ales, un suflet din sufletul vremii lui, născut și călît în apa tare a frămîntărilor contemporane, un deschizător de lumi și un creator de valori sufleteste... un animator care să aibă ochi să vadă în vreme, o sensibilitate care să vibreze în vreme, o inteligență care să înțeleagă în vreme”.

FLORIAN POTRA

această dată impresia unei formații de o cultură vocală desăvârșită. Altit interperind „**Missa brevis**” de **Palestrina**, dar mai ales cele trei **Imnuri arhaice** românești și cîteva coruri, colinde prelucrate de **Paul Constantinescu**, **Roman Vlad** și **Sigismund Toduță**, ansamblul coral a reușit să creeze acea imagine a perfecțiunii executivului cu care a dobîndit constante elogii. Prezentînd în primă audie lucrarea **Scene nocturne** de **Anatol Vieru**, care pune ațitea probleme de extremă solicitare vocală, de la cîntul alb la sonorități onomatopoeice, glisande, șopote sau vorbire rimată, toate strîns unitar într-o bogăție expresivă aparte, a reprezentat desigur nu numai un moment de înaltă satisfacție artistică, dar evident unul de temerară realizare tehnică.

Concertul de muzică de cameră contemporană cuprinzînd lucrările de **George Enescu**, **Aurel Stroe**, **Liviu Glodeanu** și **Ion Dumitrescu** a punctat echilibrat cîteva aspecte fundamentale ale muzicii noastre noi. A cucerit din nou cvartetul de coarde al Filarmonicii clujene în interpretarea lucrării lui **George Enescu**, **Muzica pentru Oedip la Colona** de **Aurel Stroe** a putut fi urmărită și înțeleasă în viziunea nouă pe care autorul o impune dialectului său muzical. „**Invențiuni pentru suflători și percuție**” de **L. Glodeanu** în primă audie, s-a remarcat prin ingenioasa tratare compozițională, în care elemente rigide de ordin tehnic sînt recompuse și îmbogățite printr-un colorit de specific folcloric. „**Concertul pentru orchestră de coarde**” al lui **Ion Dumitrescu**, și-a dovedit încă o dată farmecul izvorit din inspirația melosului național, înălțat pe o treaptă de prelucrare de unde dobîndește valori și sensuri absolute. Interpretat cu perfecțiune tehnică de către orchestra studenților Conservatorului „**Ciprian Porumbescu**” dirijată de **Dumitru Pop**, concertul a avut totuși o ușoară umbră de răceală a expresiei.

Un spectacol mai puțin reușit a fost concertul Orchestrei Filarmonicii **George Enescu** care a cuprins **Suita I** de **Enescu**, **Concertul nr. 3 de Rachmaninov**, **Simfonia de Benjamin Britten** și **Melamorfoze de Hindemith**.

Ultimele două lucrări nesemnificative în creația contemporană nu credem că solicita neapărat programarea într-un astfel de context festiv. **Van Cliburn**, pianistul american, solistul concertului de **Rachmaninov**, ne-a reînnoit imagini mai vechi, venite pe filatura discursurilor mai vechi, dovedindu-se un tehnician redutabil, însă un muzician de factură romantică, inclinat spre arbitrar și subiectiv.

Acest prim act consumat al Festivalului, încercat de surprize și satisfacții majore, amănă interesul viitoarelor seri festive de muzică.

IANCU DUMITRESCU

Film

Castelanii

Filmul e dominat, firește, de personalitatea cea mai puternică a echipei de realizatori: scenaristul **Sütő András**. Lui îi aparțin observațiile de viață, curiozitatea și înțelegerea cu care e iscodită mentalitatea unor țărani din Ardeal, dar mai ales umorul vivace, învîrștat de o ironie binevoitoare. Simțim, încă din primele scene, că **Sütő** cunoaște ne mijlocit această lume țărănească, acordînd atenție îndeosebi mutațiilor de ordin „comportamentist”, în limbaj și în atitudini, determinate de noua așezare cooperatistă a satului. Există, în acest sens, o evoluție conformă cu idealurile sociale, dar pot avea loc și deversări de energii și inițiative, oprite într-o baltă de apă stătătoare. La propriu chiar, ca în **Castelanii**, unde polemica dă tircoale ideii constructive de a se asana și bonifica o baltă, de-a curmezișul cărei idei se așează „conducerea” cooperativei agricole, dornică de cîș-

tiguri imediate și mărunte. Ar fi însă greșit să acordăm faptelor și întâmplărilor din film o importanță pe care, în realitate, n-o au; ele nu depășesc limitele unui pretext de satiră la adresa mentalității imobile sau birocratizante a unor dintre cei aflați în fruntea bucatelor, în cooperativele agricole. Aceasta e, de altfel, și semnificația titlului: ceva din duhul feudal al castelului, unde-și are sediul cooperativa, a pătruns în modul de a gîndi și acționa al președintelui și al „umbrei” sale, secretarul **Golovici**, transformați într-un nou soi de „castelani”. Dar, neajungînd la esența fenomenelor, **Sütő** și, cu atît mai puțin, regizorul **Gheorghe Turcu** nu izbutesc să preschimbe oamenii observați în adevărate personaje (poate cu excepția paznicului **Ignat**), păstrîndu-i în dimensiunile unor „tipuri”, ale unor „măchete” umane ca în scheciurile dominate de poantă, de qui-proquo, de

un tîlc de scurtă scadență. Rămîn, în schimb, viabile — semnele exterioare ale fenomenelor, notațiile în cheie ale fenomenelor, notațiile în cheie ale fenomenelor (de multe ori exacte și eficiente), denunțarea unor moravuri insidioase și, în primul rînd, rămîne sugestia unui suflu de autenticitate populară. Sugestie doar, fiindcă — deși punctul de plecare al expresiei e aproape todeauna împilnat în humusul realității — intenția satirică a scenaristului, pe care se suprapune aceea a regizorului, determină o răsucire ușor artificială a narațiunii. La această impresie contribuie, poate, și caracte-

rul de dublă „traducere” al filmului: pe de o parte, acțiunea de interpretare a regizorului, care nu trece dincolo de pagina scenariului, pe de altă parte, traducerea propriu-zisă a dialogului, evident gîndit și elaborat de scenarist în limba sa maternă. În sfîrșit, ultima parte a filmului e rezolvată livresc, după modelul **Revizorului** gogolian, fără ca **Sütő** și **Turcu** să îmbrace situația în motive proprii, originale, de comitate.

În ciuda acestor limite, credem că direcția urmărită de **Castelanii** e bună. Regizat onest, fără ifose, cu o imagine clară, modelată pe alocuri cu virtuozitate (**Gheorghe Viorel Todan**), interpretat cu eficacitate pitorescă (**Marcel Angheliescu**, **Radu Beligan**, **Colea Răutu** — fără cursur—, **Tudorel Popa**), filmul reprezintă un efort — care nu este indiferent — de a vorbi cu sinceritate despre viața actuală a satului, de a contribui la configurarea cinematografică a fizionomiei morale a contemporanilor noștri. La „portretul epocii”, despre care am mai avut prilejul să scriem, **Castelanii** adaugă cîteva modeste pete, de culoare — nu mai consistente decît **Un suris în plină vară** —, dar dacă tendința aceasta va fi adîncită, dacă se va pătrunde

la esența fenomenelor sociale și morale, cinematografia noastră va avea mult de cîștigat. Oricît ar strîmba din nas unii rafinați și unii „stilști”, linia de creștere a filmului românesc trece prin punctul de control al sincerității și autenticității.

FLORIAN POTRA

COMITETUL DE REDACȚIE

GHEORGHE ACMIȚEI
(redactor-șef adiuncți)
ION DODU BALAN
(redactor-șef adiuncți)
GICA IUTEȘ
AUREL MARTIN
MIHAI NEGULESCU
DINU SĂRARU
(secretar general de redacție)
VIOLETA ZAMFIRESCU

Prezenta grafică
STEFANA HARBUR